

Редакція:

15.03.2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
ресурсів України

15 березня 2021 року

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля

Розділ I. Сфера застосування

1. Метою загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Методичні рекомендації) є нормативно-методичне забезпечення підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (далі – Закон).
2. Методичні рекомендації визначають найкращу практику підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля, не встановлюють норм права і не тлумачать їх, і носять рекомендаційний характер.
3. Методичні рекомендації можуть застосовуватися до видів планованої діяльності та об'єктів, визначених у частинах другій і третій статті 3 Закону, за винятком тих, до яких розроблені і застосовуються спеціальні (секторальні) методичні рекомендації з підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля.
4. Методичні рекомендації призначені для використання при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля.
5. Положення методичних рекомендацій не застосовуються до питань, які врегульовані нормами законодавства.

Розділ II. Загальні положення

1. Рекомендації до здійснення оцінки впливу на довкілля

1. Згідно із законодавством про охорону навколишнього природного середовища, оцінка впливу на довкілля (далі – ОВД) здійснюється з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічної ємкості даної території, стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів, екологічних прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.
2. Планована діяльність підлягає ОВД до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. З метою врахувати екологічні наслідки планованої діяльності на найбільш ранніх етапах планування, забезпечити ефективні і сприятливі умови для розгляду альтернатив провадження планованої діяльності та вибору виправданої альтернативи, рекомендується здійснювати процедуру ОВД на початку циклу розроблення (проектування) планованої діяльності. Наприклад, здійснення ОВД може бути рекомендовано на таких етапах розроблення планованої діяльності, як підготовка матеріалів «обґрунтування інвестицій», розробка проєктної (інвестиційної) пропозиції, попереднє техніко-економічне обґрунтування проєкту (якщо у цих матеріалах вже є доступними плановані показники щодо продукції і продуктивності, сировини і матеріалів, попередні схеми планування території (розташування об'єктів), матеріали вишукувань і досліджень стосовно виправданих альтернатив) або, принаймні, до затвердження проєктної документації з єдиною можливою альтернативою провадження планованої діяльності.
3. В ОВД рекомендується враховувати матеріали, у яких визначаються рішення щодо планованої діяльності, наприклад: матеріали, розроблені до початку проєктних робіт (далі – передпроєктні матеріали); матеріали, що є необхідними для обґрунтування інвестицій і розроблені до початку робіт з розроблення інвестиційного проєкту (далі – передінвестиційні матеріали); матеріали, розроблені у складі проєктних робіт, у тому числі (за наявності), проєктна документація на будівництво об'єктів (включаючи нове будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, капітальний ремонт), проєктно-кошторисна документація на будівництво і реконструкцію підприємств, установок, полігонів, комплексів, споруд, інших спеціально відведених місць чи об'єктів; проєкти організації та розвитку лісового господарства; інше.
4. Якщо при розгляді передпроєктних, передінвестиційних матеріалів або матеріалів проєктних робіт (у тому числі, проєктної документації) виявляється, що матеріалами передбачено більше, ніж один вид планованої діяльності чи об'єктів, що підлягають ОВД відповідно до Закону (з урахуванням критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1010), сукупність видів планованої діяльності (об'єктів) доцільно оцінювати на предмет: 1) критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджених вище зазначеною постановою; б) ймовірності сукупного (кумулятивного) впливу.
5. В ОВД рекомендується розглядати і враховувати результати стратегічної екологічної оцінки, якщо остання здійснювалася щодо документа державного планування (включаючи зміни до документа), дія якого поширюється на дану плановану діяльність (об'єкт).
6. Рекомендується до початку здійснення ОВД перевірити плановану діяльність на відповідність законодавству, а також затвердженим документам державного планування (містобудівній документації, документації із землеустрою (схемам землеустрою щодо використання та охорони земель), державним та місцевим цільовим програмам), які прямо стосуються території провадження або виду планованої діяльності (наприклад, на відповідність встановленим у них обмеженням, режимам, зобов'язанням (заходам), іншим умовам). Зазначені документи державного планування, у тому числі схеми землеустрою щодо використання та охорони земель (схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць),

розроблені на замовлення органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування, належать до публічної інформації і, відповідно до законодавства про доступ до публічної інформації, є відкритими, крім випадків, встановлених законом.

7. Враховуючи значну потребу у часі для пошуку та аналізу виправданих альтернатив, рекомендується попередні роботи з цієї метою здійснити до початку ОВД.

2. Рекомендації до змісту звіту з оцінки впливу на довкілля

1. Структуру звіту з оцінки впливу на довкілля (далі – Звіт) та загальний зміст його основних розділів визначено Законом і Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1026.
2. Зміст Звіту складається з урахуванням вимог Закону до врахування зауважень і пропозицій громадськості, наданих в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.
3. Звіт підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їх кваліфікації.
4. Кваліфікацію авторів (виконавців) Звіту доцільно зазначати відповідно до диплома, як визначено у частині третій статті 7 Закону України «Про вищу освіту»: інформація про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (спеціальності, галузь знань - для міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізація та професійна кваліфікація (у разі присвоєння)).
5. На титульній сторінці Звіту доцільно наводити наступні відомості: 1) назва Звіту; 2) реєстраційний номер справи про ОВД планованої діяльності; 3) відомості про суб'єкта господарювання: найменування, організаційно-правова форма, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, юридичну і поштову адреси, контакти (офіційний веб-сайт в мережі Інтернет, електронну адресу, телефони). Окрім того, рекомендується на початку Звіту додавати сторінку з такими загальними відомостями, як: 1) відомості про авторів Звіту (виконавців, розробників), а саме, юридична чи фізична особа, П.І.Б. авторів або виконавців (авторів розділів, виконавців вишукувань та досліджень або технічних (науково-технічних) звітів) та їхньої кваліфікації; 2) рік складання Звіту; 3) за потреби, відомості про випробувальні лабораторії, залучені до проведення інструментальних вимірювань. Потребу у відомостях про залучені випробувальні лабораторії визначають на підставі вимог Закону України «Про метрологію і метрологічну діяльність» щодо сфери законодавчо регульованої метрології, методик і результатів вимірювань у цій сфері, категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці.
6. У назві Звіту доцільно відображати найменування виду планованої діяльності згідно з Законом або (якщо планована діяльність стосується будівництва) назву об'єкта за проектною документацією згідно зі встановленим порядком розроблення проектної документації на будівництво об'єктів, конкретний зміст планованої діяльності (наприклад, вид будівництва - нове будівництво, реконструкція, технічне переоснащення діючих підприємств, реставрація, капітальний ремонт) та її місце провадження (або місце розташування об'єкта будівництва). У місці провадження (місці розташування) рекомендується зазначити адміністративну область і район, а також населений пункт (у разі провадження планованої діяльності у населеному пункті).
7. Характеризуючи кількісні і якісні показники, рекомендується зазначити джерела даних, використані методи вимірювань, збору та оброблення даних, за потреби, з відповідними посиланнями на джерела інформації.
8. До Звіту можуть додаватися (за наявності): результати розрахунків (у тому числі, розрахунки забруднення атмосферного повітря і концентрацій забруднюючих речовин в приземному шарі атмосферного повітря, скидів забруднюючих речовин зі зворотними водами);

використовувані дані про стан довкілля, отримані з офіційних джерел (наприклад, копії довідок від суб'єктів державного моніторингу довкілля або інших уповноважених органів); у випадку наявного (діючого) об'єкта - копії чинних дозвільних документів у сфері охорони навколишнього природного середовища і спеціального використання природних ресурсів; копії правовстановлюючих документів на земельні ділянки чи (для орендарів водних об'єктів, зачеплених планованою діяльністю) на водні об'єкти або кадастровий номер відповідної земельної ділянки (ділянок); стислі технічні або науково-технічні звіти про спеціальні вишукування або дослідження (якщо такі проводилися); інші матеріали, потреба у яких визначена авторами (виконавцями) Звіту.

9. Якщо для підготовки Звіту здійснювалися спеціальні дослідження (біологічні, гідрологічні, ґрунтові тощо) за спеціальною методологією, не визначеною у законодавстві, то до Звіту доцільно додавати стислий звіт про спеціальні дослідження, який включає: відомості про виконавців, завдання спеціальних досліджень, методологія збору даних та їх оброблення, картографічні матеріали, основні результати, узагальнені у табличному форматі, висновки та рекомендації фахівців до планованої діяльності і до заходів із запобігання, зменшення чи усунення впливу.
10. Доцільно додавати до Звіту графічні матеріали, які відображають багаторічну динаміку показників, за даними спостережень за станом довкілля і виробничого контролю на підприємстві (у разі планованої діяльності, що передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення) або державного моніторингу довкілля.
11. Загальна методологічна схема оцінки впливу на окремі фактори довкілля
12. Оцінку впливу на довкілля рекомендується здійснювати, керуючись а) нормативними методологіями із розрахунку, моделювання чи прогнозування впливу на окремі фактори довкілля згідно з законодавством, а також б) методологіями, загальноприйнятими у відповідних галузях знань або професійної діяльності і при цьому опублікованими (опублікованою рекомендується вважати методологію або методику, надруковану у складі видання, відкритого для громадськості, або на офіційних веб-ресурсах органів влади, підприємств, установ або організацій, включаючи міжнародні організації). У Звіті доцільно надавати посилання на джерело інформації про використану методологію (методології).
13. Фактори довкілля, вплив планованої діяльності на які підлягає оцінці, визначені Законом: це кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів), атмосферне повітря, поверхневі і підземні води, землі і ґрунти, здоров'я населення, ландшафт, флора, фауна, біорізноманіття, природні території та об'єкти, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами.
14. У методологічному аспекті, ОВД планованої діяльності рекомендується здійснювати у кілька наступних етапів: 1) опис планованої діяльності, з ідентифікацією процесів планованої діяльності, що зумовлюють вплив на довкілля, і джерел впливу; 2) урахування поточного стану довкілля у місцевих умовах, де планується провадити плановану діяльність, разом із екологічними ризиками і прогнозами та перспективами соціально-економічного розвитку регіону; 3) види і потужність впливу на окремі фактори довкілля, у тому числі сукупного впливу (прямого та опосередкованого) у зв'язку з впливом вже наявних об'єктів, а також планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності або розглядається питання про прийняття таких рішень; 3) ефективний розгляд та обрання виправданих альтернатив з урахуванням їхніх екологічних наслідків. Кожен етап аналізу, у свою чергу, може включати збір та аналіз достовірних даних (інформації), проведення розрахунків і отримання оцінок.
15. Характеризуючи плановану діяльність, рекомендується ідентифікувати джерела впливу та визначати їхні плановані кількісні і якісні параметри. При цьому доцільно враховувати наступне: заплановані технології і технологічні регламенти, прогнозу виробничу потужність

- і продуктивність, види сировини, палива, інших матеріалів, хімічних речовин у технологічних циклах, систему і заходи екологічного менеджменту.
16. Поточний стан довкілля рекомендується оцінювати за кожним із факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності, акцентуючи увагу на факторах, їхніх властивостях та об'єктах, які зазнають значного впливу.
17. В оцінці впливу на окремих факторів довкілля рекомендується дотримуватися наступної послідовності: 1) визначають (оцінюють) стан і властивості фактору довкілля на поточний стан на місцевому рівні, з акцентом на тих властивостях та об'єктах, що зазнають впливу, 2) визначають перелік ймовірних змін в об'єктах і властивостях фактору довкілля у зв'язку з провадженням планованої діяльності та 3) визначають (оцінюють) величину, інтенсивність, масштаб та інші ознаки впливу, шляхом моделювання або оцінки іншими методами (якщо спеціальна методологія моделювання на даний час не доступна) ймовірних змін, визначених згідно з підпунктом 2 даного пункту.
18. В оцінці показників впливу – його потужності (величини, інтенсивності), територіального масштабу (зони впливу), тривалості (включаючи віддалені наслідки) – рекомендується користуватися методологіями розрахунків, моделювання, оцінки ризиків (наприклад, матеріалами з оцінки екологічного ризику, а також ризику для здоров'я населення, розробленими міжнародними організаціями), експертних оцінок.
19. Для визначення (конкретизації) обсягу досліджень і рівня деталізації інформації про фактори довкілля, котрі, з огляду на територію і зміст планованої діяльності, ймовірно зазнають впливу, а також методології спеціальних досліджень, змісту програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності і (за потреби) планів післяпроектного моніторингу рекомендується проводити консультації із фахівцями (експертами) з відповідних галузей знань та зацікавленими сторонами (наприклад, землевласниками, землекористувачами чи територіальними громадами, які можуть зазнати впливу планованої діяльності).
20. Враховуючи, що, відповідно до Закону, оцінка можливого впливу на довкілля передбачає, у тому числі, оцінку його складності, прямого і будь-якого опосередкованого, побічного, транскордонного впливу, а також впливу, зумовленого кумулятивним впливом інших наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, рекомендується застосовувати наступний методичний підхід: вплив планованої діяльності оцінюється з урахуванням усіх об'єктів - джерел впливу аналогічного характеру (виду), що розташовані а) на одному проммайданчику, б) на сусідніх проммайданчиках одного підприємства або виробничо-технологічного комплексу, якщо відстань між ними менше 500 м за найкоротшою траєкторією, в) у розрахунковій зоні впливу, в межах якої величина впливу (концентрації та рівні шкідливих факторів) перевищує встановлені екологічні чи гігієнічні нормативи або санітарні норми. У розрахунки та оцінки доцільно включати об'єкти – джерела впливу у власності (користуванні) суб'єкта господарювання, а також ті, інформація про які у встановленому порядку підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, у тому числі об'єкти з Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, щодо яких прийнято позитивне рішення про провадження і які знаходяться у власності (користуванні) цього ж суб'єкта господарювання. В оцінці сукупного (кумулятивного) впливу рекомендується враховувати, у тому числі, будівництво, зміни та експлуатацію відомчих (технологічних) автодоріг і їхніх штучних транспортних споруд, тимчасових (об'їзних, під'їзних) доріг, залізниць, ліній електропередачі, інших елементів інженерної інфраструктури, необхідні для провадження планованої діяльності і розташовані у просторових межах, як зазначено вище. До відповідних розрахунків доцільно включати викиди, скиди забруднюючих речовин зі зворотними (стічними) водами, утворення відходів, забруднення ґрунтів, шум та інші фізичні фактори впливу від шляхів та інженерної інфраструктури.

21. Оцінку сукупного (кумулятивного) впливу рекомендується здійснювати на предмет: 1) ідентифікації видів сукупного (кумулятивного) впливу і зачеплених ним факторів, територій та об'єктів; 2) ймовірного збільшення площі (зони) впливу (наприклад, якщо вплив планованої діяльності оцінювати сукупно з впливами інших об'єктів та супутніх робіт, то може збільшуватися зона впливу викидів на атмосферне повітря населеного пункту чи сельбищної території); 2) збільшення часу (тривалості або частоти) впливу (наприклад, може зростати тривалість відновлення якості води до нормативних показників при сукупному впливі кількох випусків зворотних вод); 3) збільшення інтенсивності впливу (наприклад, при сукупному впливі зростають рівні шуму).
22. Оцінку значимості впливу на фактор або об'єкт довкілля рекомендується здійснювати аналогічно до того, як оцінюється ступінь (рівень) ризику у методології оцінки ризику, з урахуванням: 1) ймовірності, потужності (величини), масштабу і тривалості впливу, 2) глибини очікуваних змін (наслідків впливу) у навколишньому середовищі, а також значення об'єктів довкілля, на які здійснюється вплив. Якщо для оцінки значимості впливу використовують спеціальні методології, то доцільно надати посилання на джерело інформації про них. Результати оцінки значимості впливу доцільно використовувати для обґрунтування вибору альтернативи, інженерних рішень, організаційно-технічних, технологічних та інших природоохоронних заходів.
- 23.3 метою узагальнення результатів опису та оцінки можливого впливу на довкілля, рекомендується скласти зведену таблицю (додаток 1 до цих Методичних рекомендацій).

Розділ III. Опис планованої діяльності

1. Опис місця провадження планованої діяльності

1. Під час подання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, на онлайн-карті Єдиного Реєстру ОВД вказують місце провадження планованої діяльності.
2. В описі місця провадження планованої діяльності доцільно надавати наступні відомості:
 - 2.1. географічну адресу планованої діяльності, а також географічні координати, визначені у Світовій геодезичній системі координат WGS-84, щодо кутових (поворотних) точок земельної ділянки (ділянок) або (за наявності) географічного центру (центроїду) об'єкта;
 - 2.2. кадастровий номер земельної ділянки (ділянок) (за наявності);
 - 2.3. великомасштабну карту-схему або план території планованої діяльності. В залежності від виду планованої діяльності, ці графічні матеріали можуть бути виконані як а) ситуаційний план розташування підприємства, будівель або споруд, генеральний план з нанесеними на ньому будівлями і спорудами, інженерними і транспортними мережами, інші графічні матеріали у складі проєктно-планувальних рішень, на яких відображені схеми розташування будівель і споруд, або як б) топографічний план (плани) території. На карті-схемі (плані) доцільно відобразити розташування майданчиків, на яких безпосередньо провадитиметься планована діяльність (проммайданчики, якщо вони розташовані на відстані 500 і менше метрів один від одного, корпуси з виробництвами чи цехи, місця нового будівництва), а також джерел ймовірного впливу на довкілля (у тому числі, таких, що будуть збудовані), зокрема: усі стаціонарні джерела викидів, місця випуску зворотних вод (у тому числі вод, що відкачуються насосними станціями), установки та інші споруди (об'єкти) для очищення стічних вод, відкриті майданчики зберігання сировини і матеріалів (особливо небезпечних хімічних речовин, агрохімікатів, палива), об'єкти розміщення (захоронення) відходів, накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, підземні сховища сировини/ матеріалів/ відходів, скотомогильники, накопичувачі промислових

забруднених стічних вод та технологічні водойми, гідротехнічні споруди, захисні споруди (протиерозійні, протизсувні, берегоукріплюючі, для захисту від шуму, протифільтраційні завіси), під'їзні дороги, транспортні споруди (мости, тунелі тощо), лінії електропередачі, трубопроводи для транспортування сировини, продукції або води, зовнішні мережі водовідведення поверхневих стічних вод. До карти-схеми (плану) доцільно додати експлікацію будівель, споруд та інших об'єктів, масштаб або масштабну лінійку;

- 2.4. карту-схему (карти-схеми) з розташуванням території планованої діяльності по відношенню до оточуючих територій та об'єктів. При цьому рекомендується зображати оточення планованої діяльності у радіусі не менше 2 км від межі території планованої діяльності. На карті-схемі доцільно позначити територію (місце провадження) планованої діяльності, її санітарно-захисну зону (у випадках, в яких законодавством передбачено її встановлення), усі об'єкти і території, що ймовірно зазнають значного впливу (що потрапляють у зону впливу), серед них: населені пункти або їхні окремі сельбищні чи ландшафтно-рекреаційні території, поверхневі водні об'єкти, природні об'єкти і території (ліси, зелені і захисні насадження чи інші природні екосистеми, природно-заповідний фонд чи інші охоронювані території), об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти (згідно з переліком у відповідному розділі, що нижче), а також додати легенду (експлікацію) об'єктів і територій, масштаб або масштабну лінійку.
3. До Звіту можна додавати інші картографічні матеріали. Серед них мають пріоритет: 1) крупномасштабні карти та ортофотоплани (супутникові знімки), що уточнюють ситуативну обстановку на території планованої діяльності та у радіусі до 2 км на поточний і планований стан; 2) картографічні матеріали, що відображають місця проведених досліджень і вишукувань, місця здійснення моніторингу і контролю за впливом планованої діяльності на довкілля, пункти автоматизованого моніторингу за станом довкілля; 3) тематичні карти, що відображають результати моделювання і прогнозування з використанням геоінформаційних систем.
4. Рекомендується забезпечити, щоб картографічні матеріали, при їх додаванні до Звіту в електронному форматі, зберігали високу роздільну здатність і якість.
5. За можливості, надають посилання на відкриті дані з картографічними матеріалами або відкриті геопросторові дані про місце провадження планованої діяльності. Набори даних рекомендується оприлюднювати у форматі, прийнятому відповідно до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. №835.

2. Цілі планованої діяльності

1. Доцільно зазначити вид діяльності (об'єкта) згідно з Законом, зміст діяльності за кількісними та якісними характеристиками робіт та видом будівництва (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення, розширення, ліквідація (демонтаж), інше), період провадження (тривалість експлуатації, років), а також рік початку і ймовірного припинення діяльності (виведення з експлуатації, ліквідації, демонтажу об'єкта), загальну тривалість підготовчих і будівельних робіт (місяців); узагальнюють техніко-економічні показники діяльності, такі, як вид продукції, прогнозу виробничу потужність (річний випуск основної номенклатури продукції або обсягу послуг, місткість, пропускна спроможність, тощо) у натуральних показниках (у відповідних одиницях) або обсяг робіт (якщо даний вид планованої діяльності не може бути охарактеризований для показниками продукції чи потужності виробництва, наприклад, щодо меліорації земель для ведення сільського господарства). Також у розділі рекомендується узагальнювати цільові показники

діяльності за двома іншими складовими сталого розвитку: 1) екологічною складовою, наприклад, за скороченням викидів, скидів, іншого забруднення, обсягів утворення або захоронення відходів, скороченням непродуктивних втрат води або інших природних ресурсів, за впровадженням у плановану діяльність (якщо передбачено) заходів з екологічного менеджменту, кругової економіки, екологічних інновацій з оцінкою їх очікуваної ефективності (результативності); 2) за соціальною складовою, а саме, за кількістю робочих місць, у тому числі новостворених, іншими соціально-екологічними та соціальними вигодами. Цільові показники діяльності узагальнюють на підставі відомостей і розрахунків, викладених у наступних розділах Звіту.

2. Рекомендується зазначити, чи є планована діяльність елементом більшого проєкту (проєкту будівництва, інвестиційного проєкту тощо), який охоплює більшу і при цьому спільну, неперервну на значному проміжку територію, наприклад, територію одного підприємства або виробничо-технологічного комплексу, великого інфраструктурного проєкту; якщо так, то у зв'язку з цим та з огляду на ймовірний сукупний (кумулятивний) вплив, стисло характеризують фізичний і технологічний зв'язок планованої діяльності з іншими елементами більшого проєкту, наприклад, через обмін сировиною, матеріалами, відходами, стічними водами, енергією, спільну експлуатацію споруд та інших об'єктів.
3. Рекомендується зазначити стадію розроблення або стадію проєктування, на якій перебуває планована діяльність, за наявності - прийняту на даному етапі проєктну документацію; також може зазначатися етап, на якому знаходяться передпроєктні (передінвестиційні) роботи.
4. Рекомендується висвітлювати плани, пов'язані із виведенням з експлуатації, ліквідацією (демонтажем) об'єкта, припиненням планованої діяльності, акцентуючи увагу на роботах з демонтажу, видаленні відходів і небезпечних хімічних речовин, рекультивації земель, ліквідації чи консервації гірничодобувного об'єкта і приведенні у безпечний стан гірничих виробок і свердловин.
5. У разі реконструкції/ переоснащення/ розширення діючого об'єкта, цільові показники планованої діяльності, які прямо пов'язані з обсягами викидів, скидів, іншого забруднення, утворення і захоронення відходів, обсягами використання (вилучення) земель і води, доцільно характеризувати в динаміці, у такій послідовності: показники згідно з проєктом будівництва (за наявності), показники на поточний стан і на планований стан.

3. Опис характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок

1. Характеризуючи зміст підготовчих і будівельних робіт, доцільно врахувати Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. №466.
2. Підготовчі і будівельні роботи рекомендується характеризувати на предмет: місця проведення згідно з картами-схемами у Звіті або кадастровим номером земельної ділянки (ділянок); тривалості виконання; змісту, основних засобів і технологій робіт, пов'язаних з видаленням зелених або інших насаджень, зняттям і перенесенням родючого шару ґрунту, з інженерною підготовкою і захистом земель, зміною рельєфу, відведенням поверхневих стічних вод і ґрунтових вод; запланованих тимчасових споруд, транспортних та інженерних мереж; потреби у природних ресурсах (вода, землі, інше) для виконання підготовчих і будівельних робіт і джерел цих ресурсів; управління будівельними та іншими твердими відходами, а також рідкими відходами (стічними водами та осадам стічних вод), що утворюються при виконанні підготовчих і будівельних робіт; дотримання нормативів якості атмосферного повітря (гігієнічних нормативів) і гранично допустимих рівнів шуму по відношенню до найближчої житлової забудови або прирівняних до неї об'єктів, охорони

земель від небезпечних геологічних та інженерно-геологічних процесів, охорони водних об'єктів і місць централізованого водокористування, режимів водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших природоохоронних територій, пам'яток культурної спадщини, курортних територій, земель оздоровчого та земель рекреаційного призначення, охорони і режиму потенційного небезпечних об'єктів і територій (об'єктів підвищеної небезпеки, зсувів, урвищ тощо).

3. Якщо планована діяльність потребує здійснення таких супутніх робіт, як обладнання шляхів (тимчасових або технологічних) чи інших складових транспортної інфраструктури (мости та інші штучні споруди), наземної або підземної інженерної інфраструктури, то рекомендується включати їх до оцінки сукупного (кумулятивного) впливу планованої діяльності. Доцільно зазначити місця їхнього здійснення (розташування), технологічні операції з їх облаштування і їхні заплановані технічні параметри, що є необхідними у подальших розрахунках та оцінках у сукупності з іншими джерелами хімічних і фізичних факторів впливу планованої діяльності. До оцінки сукупного (кумулятивного) впливу рекомендується включати, зокрема, будівництво, зміни та експлуатацію відомчих (технологічних) автодоріг, тимчасових (об'їзних і під'їзних) доріг і їхніх штучних споруд, залізниць, а також ліній електропередачі чи інших інженерних мереж.
 4. Розрахунок викидів та оцінку впливу викидів при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати від сукупності усіх джерел викидів, у тому числі від будівельного майданчика (майданчиків), на якому експлуатуються пересувні джерела (дорожньо-транспортна та інша спецтехніка, вантажний автотранспорт, мобільні пристрої та установки, за винятком ручних інструментів). При цьому викиди від будмайданчика рекомендується оцінювати як викиди від площинного джерела, згідно з рекомендаціями до розділу «Оцінка викидів» у даних Методичних рекомендаціях.
 5. Розрахунок та оцінку рівнів шуму при проведенні підготовчих і будівельних робіт рекомендується здійснювати від сукупності джерел шуму, які будуть розташовуватися і одночасно експлуатуватися на будівельному майданчику.
 6. У випадку гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт, пов'язаних із порушенням ґрунтового покриву, доцільно характеризувати прогностичні показники площі і глибини зняття родючого шару ґрунту, умови зберігання родючого шару, напрямки його подальшого використання, а також умови рекультивації порушених земель і, за потреби, їх благоустрою. Бажано охарактеризувати загальні плани щодо здійснення рекультивації порушених земель, зокрема, щодо її строків та обсягів; якщо передбачено проектною документацією, то також доцільно охарактеризувати спеціальні умови рекультивації (напрямок і технології).
4. Опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати)
1. Для характеристики планованої діяльності доцільно використовувати матеріали, у яких визначаються проектні рішення щодо планованої діяльності (матеріали проектних робіт чи ін.), а також метод аналогій (на основі діючого об'єкта з аналогічними характеристиками, прийнятого в якості об'єкта-аналога). З огляду на положення частини другої статті 13 Закону, а також на Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1010, рекомендується, щоб основні характеристики планованої діяльності (її виробничі процеси, види і кількість матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати), зазначені у Звіті, були достатньою мірою враховані на наступних стадіях проектування.
 2. Плановану діяльність рекомендується характеризувати на предмет: 1) виробничих процесів, що є змістом планованої діяльності; 2) річної потреби у сировині, паливі і пальному, інших матеріалах, у воді (у відповідних одиницях виміру); 3) небезпечних речовин, що можуть

використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються; 4) організаційно-технічних і технологічних рішень з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, що прийняті за планованою діяльністю і на які передбачені витрати, а також відновлювальних та компенсаційних заходів (якщо передбачено); 5) інших техніко-економічних показників та якісних характеристик, що визначені у матеріалах (документації) щодо планованої діяльності і прямо впливають на використання та вилучення природних ресурсів, викиди, скиди, утворення відходів, шум, вібрацію, випромінювання, використання хімічних речовин, а також на деградацію земель, втрати природних екосистем, зелених або захисних насаджень.

3. У характеристиці виробничих процесів рекомендується акцентувати увагу на технологіях і технологічних процесах, прямо пов'язаних з небезпечними речовинами, викидами, скидами забруднюючих речовин, утворенням відходів і управлінням ними, антропогенними викидами парникових газів, джерелами фізичних (шум, вібрація, інфра- та ультразвук, випромінювання) та біологічних (вірусних, бактеріальних, паразитарних, карантинних, чужорідних для природної фауни і флори організмів, генетично модифікованих організмів тощо) факторів впливу, водоспоживанням, управлінням зворотними (стічними) водами, зміною характеристик природних об'єктів (масиву поверхневих вод, ґрунтових вод, земель і ґрунтового покриву, лісів та інших насаджень тощо).
4. Небезпечні виробничі процеси (за наявності) доцільно визначати і характеризувати з урахуванням переліку робіт підвищеної небезпеки та машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджених в установленому порядку, а також переліку основних джерел небезпеки згідно зі встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів.
5. В описі основних характеристик планованої діяльності (зокрема, виробничих процесів) доцільно дотримуватися послідовності виробничих підрозділів (виробничих майданчиків, цехів тощо).
6. При характеристиці технологічного устаткування рекомендується зазначати таке, що буде збудоване, реконструйоване, переоснащене чи демонтоване (замінене) у зв'язку з планованою діяльністю, і при цьому є: 1) джерелом утворення забруднюючих речовин; 2) джерелом значного впливу фізичних факторів (шуму, інфра- або ультразвуку, які поширюються за межі виробничих корпусів і промайданчика, значного електромагнітного випромінювання згідно з державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, іонізуючого випромінювання); 3) є накопичувачами забруднюючих речовин, твердих і рідких відходів; 4) належить до об'єктів, що згідно з Законом підлягають ОВД. Рекомендується вказати найменування устаткування, кількість одиниць, прогнозу виробничу потужність, питоме споживання палива, сировини чи матеріалів, заплановані технічні і технологічні рішення зі скорочення викидів, відходів, очищення від забруднюючих речовин, перероблення відходів, запобігання забрудненню довкілля.
7. У характеристиці процесу або устаткування рекомендується зазначати прогнозу виробничу продуктивність (за годину або інше), максимальну витрату палива, сировини або інших матеріалів за годину, інші параметри виробничої продуктивності, на підставі яких в подальшому можна обґрунтувати потужність викидів, обсяг утворення відходів або стічних вод за одиницю часу. Допускається надавати посилання на нормативну або технічну літературу у відкритому доступі, якщо у ній міститься зазначена інформація.
8. У разі, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення об'єктів, екологічні параметри виробничих процесів та пов'язаного устаткування рекомендується характеризувати у динаміці – на поточний стан і на планований, так, щоб відобразити характер і величину змін, приріст в обсягах забруднення або використання природних ресурсів.

9. Сировину, паливо, інші матеріали рекомендується характеризувати за видами або маркуванням, екологічними перевагами і недоліками застосування, хімічним складом, річним обсягом використання, умовами зберігання на промайданчику у зв'язку з небезпечністю для довкілля чи здоров'я населення.
10. Хімічний склад сировини та матеріалів рекомендується вказувати згідно з паспортами безпечності хімічної продукції, копії яких доцільно додати до Звіту, або (за наявності) згідно з довідковою літературою, на яку дають посилання. Рекомендується акцентувати увагу на присутності хімічних речовин 1-3-го класів небезпечності і їхній масовій частці або концентрації.
11. У технологічних процесах, де вхідні матеріальні потоки представлені сировиною, паливом чи матеріалами, рекомендується перевіряти, чи узгоджуються між собою вхідні і вихідні потоки одного технологічного процесу (сировина/ паливо/ матеріали, з одного боку, та викиди, відходи і продукція, з іншого), згідно з правилами матеріального балансу та відповідно до хіміко-технологічних розрахунків. У разі, коли розбіжності у кількостях вхідних і вихідних потоків, що виникають при перевірці розрахунків, становлять більше 10%, рекомендується перевірити та уточнити матеріальний баланс технологічного процесу.
12. Небезпечні речовини, що можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються, а також технологічні процеси, пов'язані з небезпечними речовинами, доцільно характеризувати з урахуванням законодавства, у т.ч.:
 1. щодо об'єктів підвищеної небезпеки, зокрема, нормативно-правових актів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2002 р. № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»;
 2. Переліку особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. №1287;
 3. Вимог до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України 22.03.2012 № 627, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 квітня 2012 р. за №521 /20834;
 4. Гігієнічних регламентів хімічних речовин у повітрі робочої зони, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.07.2020 № 1596, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 03 серпня 2020 р. за № 741 /35024;
 5. Гігієнічних регламентів гранично допустимих концентрацій хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 14 січня 2020 року №52, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 10 лютого 2020 р. за №156/34439.
 6. Будь-які, у тому числі нові і невідомі небезпечні фактори фізичної, хімічної, біологічної природи, присутні у середовищі життєдіяльності людини, підлягають гігієнічній регламентації у встановленому порядку.
1. У разі відсутності даних про виробничі процеси, технології та устаткування, види і кількість матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати, рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкоджали повноті опису основних характеристик планованої діяльності.

4.1.Санітарно-захисна зона

1. Відповідно до законодавства, при визначенні місць розміщення нових, реконструкції діючих підприємств та інших об'єктів, які впливають або можуть впливати на стан атмосферного повітря, а також об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань тощо, встановлюються санітарно-захисні зони. У зв'язку з

- цим, щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території підприємств або включатиме об'єкти, для яких згідно з законодавством передбачено встановлення санітарно-захисної зони (далі – СЗЗ), у Звіті рекомендується характеризувати СЗЗ на планований стан.
2. СЗЗ рекомендується характеризувати у зв'язку зі стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря, а також стаціонарними джерелами шкідливих фізичних факторів (шум, вібрація, випромінювання та інші відповідно до державних санітарних правил) у складі планованої діяльності.
 3. У характеристиці СЗЗ на планований стан доцільно зазначати: відповідність СЗЗ нормативним вимогам згідно з державними санітарними правилами, розмір (нормативний, розрахунковий або СЗЗ об'єкта-аналога, для діючого об'єкта – фактичний), потребу у благоустрої чи упорядкуванні СЗЗ, інші заходи.
 4. У випадку реконструкції, технічного переоснащення, розширення, перепрофілювання чи ліквідації (демонтажу) наявного (діючого) об'єкта, для якого законодавством передбачено встановлення СЗЗ, до Звіту рекомендується додавати копію висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи щодо встановлення або коригування розміру СЗЗ.
 5. СЗЗ рекомендується позначати на картографічних матеріалах.

4.2. Використання земель

1. Землекористування рекомендується характеризувати на предмет: площ відведених або таких, що будуть відведені (вилучені) під плановану діяльність, земельних ділянок (рекомендований перелік – згідно з кадастровими номерами), категорії і цільового призначення на планований та існуючий стани, обмежень у використанні земель на існуючий і планований стан згідно із землевлпорядною документацією (у тому числі на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого призначення, лісгосподарського призначення, земель водного фонду та у водоохоронних зонах і прибережних захисних смугах, на підходах до портів (каналів), мостових, кабельних і повітряних переходів, водозабірних та інших об'єктів, у полезахисних лісових смугах та в інших випадках, передбачених законодавством), інтенсивності використання на планований стан і для існуючого об'єкта – її динаміку порівняно з існуючим станом; заходів інженерної підготовки і захисту земель (від ерозії, зсувів, селів, виснаження, забруднення, засмічення, засолення, осолонцювання, підкислення, підтоплення та ін.), з урахуванням державних будівельних норм щодо забудови територій і щодо інженерного захисту територій; строків, обсягів і технологій рекультивації порушених земель (або строків розробки відповідної проектної документації); управління родючим шаром ґрунту на землях, що будуть порушені (якщо передбачається); управління деградованими або техногенно забрудненими землями (за наявності); благоустрою території.
2. Земельні ділянки, що будуть тимчасово відведені на період виконання підготовчих і будівельних робіт, доцільно характеризувати окремо, у попередньому підрозділі (щодо опису характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт).
3. У разі зміни цільового призначення земель сільськогосподарського призначення, рекомендується наводити обґрунтування необхідності вилучення таких земель для несільськогосподарських потреб, враховуючи вимоги законодавства про охорону земель щодо необхідності такого обґрунтування у випадку зміни цільового призначення земель сільськогосподарського призначення.

4.3. Водокористування і водовідведення

1. Водокористування і водовідведення рекомендується характеризувати на планований стан. У випадку, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення на вже існуючому об'єкті, у характеристиці рекомендується відображати

динаміку показників водокористування та водовідведення на планований стан (з початком провадження планованої діяльності) порівняно з поточним, зазначаючи показники, що змінюються, величину змін або приріст.

2. Характеристику водокористування і водовідведення доцільно скласти у розрізі планованої діяльності, а не суб'єкта господарювання в цілому.
3. Якщо планованою діяльністю передбачається забір води з водного об'єкта або скидання вод у водний об'єкт, інші прямі впливи на водний об'єкт (наприклад, фізичний вплив на гідроморфологічні показники водного об'єкта), то розділ рекомендується супроводжувати картографічними матеріалами, на яких позначають водний об'єкт (об'єкти), задіяний у водокористуванні/ водовідведенні, пункти централізованого користування і рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) у радіусі 500 м від меж планованої діяльності або на відстані 500 м від пунктів її (планованої діяльності) водозабору і водовипусків, межі населених пунктів, розташованих нижче за течією на відстані до 1,5 км від випусків зворотних вод, передбачені планованою діяльністю місця забору води і скидання вод, установки для очищення стічних вод, за наявності - гідротехнічні та інші водогосподарські споруди у користуванні планованої діяльності та на відстані 500 м від її місць водозабору і водовипусків.
4. Водокористування і забір води рекомендується характеризувати на предмет типу системи водопостачання, типу джерела (джерел), найменування і типу водного об'єкта – джерела постачання, категорії якості води, обсягу забору води за рік у розрізі джерел водопостачання і нерівномірності споживання за місяцями, облаштування засобами вимірювальної техніки водозабірних пристроїв, ліміти використання води (за наявності), розподіл водокористування на потреби (технологічні та інші), за наявності - індивідуальні технологічні нормативи використання води; для експлуатаційних свердловин на воду – додатково затверджені запаси і дебіт свердловин.
5. Технологічну схему технічного водопостачання рекомендується характеризувати на предмет економного водоспоживання, планованого оборотного, повторного або послідовного водопостачання або планування заходів для впровадження таких систем водопостачання, технологій збору, відведення і очищення стічних вод, оціночних втрат води у технологічних процесах (якщо такі втрати можливо оцінити) та можливих способів регулювання цих втрат у планованій діяльності.
6. Водовідведення рекомендується характеризувати на предмет: джерел стічних та інших зворотних вод; якісного складу стічних та інших зворотних вод за природними фізико-хімічними і хімічними показниками води і за вмістом забруднюючих речовин у зв'язку з основним та допоміжним виробництвом, найменування і тип приймача зворотних (стічних) вод, облаштування засобами вимірювальної техніки на спорудах для очищення і скидання зворотних вод, обсяг скидання (відведення) зворотних (стічних) вод та частка у цьому обсязі неочищених і недостатньо очищених вод; прогновної (проектної) потужності установок очищення стічних вод, технологій (методів) та ефективності очищення, встановлених або прогнозних гранично допустимих скидів (далі – ГДС), за наявності - галузевих технологічних нормативів утворення речовин, що скидаються у водні об'єкти.
7. При скиданні стічних вод у централізовані мережі водовідведення, рекомендується зазначати або обґрунтовувати прогнозу (проектну) якість цих стічних вод перед скиданням, а також характеризувати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод, якщо такі мають бути у випадках, передбачених державними або місцевими правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення. Локальні очисні споруди рекомендується характеризувати за прогнозою (планованою) потужністю, технологіями, етапами і ефективністю очищення (за окремими забруднюючими речовинами чи показниками для очищення та етапами).
8. Ступінь очищення стічних вод доцільно визначати (планувати) з урахуванням технічно допустимих та економічно доцільних рішень щодо видалення забруднюючих речовин, а

також вимог до типового способу очищення даної категорії зворотних вод, встановлених нормативно-правовими актами щодо розробки та затвердження ГДС.

9. Очисні споруди доцільно характеризувати окремо для виробничої, господарсько-побутової і дощової каналізації.
10. Окремо доцільно охарактеризувати управління атмосферними стічними водами (дощовими, сніговими, талими) на території планованої діяльності. Зовнішні мережі водовідведення, призначені для цього, рекомендується характеризувати на основі прямих розрахунків обсягу поверхневого стоку та враховуючи: ймовірні джерела його забруднення, якісний стан поверхневих стічних вод за фізико-хімічними, токсикологічними, санітарно-гігієнічними показниками після збору з території планованої діяльності, обсяг, що підлягає очищенню, приймачі стічних вод, систему контролю якості цих вод перед скиданням у довкілля (у водні об'єкти, ґрунт чи у надра), плановані напрямки та обсяг повторного використання стічних вод на виробничі потреби.
11. У характеристиці зовнішніх мереж та споруд водовідведення (каналізації) рекомендується навести аналіз на відповідність вимогам державних будівельних норм з проєктування зовнішніх мереж і споруд каналізації, у частині охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів.
12. За наявності на поточний стан споруд забору води, водопідготовки, установок очищення стічних вод, гідротехнічних споруд, інших споруд та об'єктів, що пов'язані з водообміном між природними ланками води і технологічним циклом і будуть використовуватися у планованій діяльності, рекомендується навести оцінку їх технічного стану на предмет цілісності, старіння, тривалості безперервної експлуатації, безпечної для довкілля.
13. Існуючі або плановані рибозахисні пристрої водозабірних та інших споруд (у випадках, передбачених водним законодавством) рекомендується характеризувати на відповідність вимогам водного законодавства, законодавства про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про тваринний світ, а також положенням державних будівельних норм і правил.

4.5.Оцінка викидів

1. При описі джерел викидів, обґрунтуванні якісного складу забруднюючих речовин і потужності викидів рекомендується керуватися інструкціями щодо інвентаризації викидів та обґрунтування гранично допустимих викидів, за винятком тих нормативних вимог (розрахунків, оцінок), які не можливо виконати у зв'язку з відсутністю даних на даній стадії розроблення планованої діяльності або стадії проєктування.
2. Види забруднюючих речовин, за якими здійснюють оцінку викидів, доцільно визначати на підставі відповідних переліків, встановлених законодавством про охорону атмосферного повітря та щодо видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.
3. Оцінку викидів (розрахунки забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин) за певною забруднюючою речовиною рекомендується здійснювати за сукупністю усіх джерел викидів даної речовини, розташованих на одному промайданчику або на кількох промайданчиках, розташованих на відстані менше 500 м один від одного.
4. Якщо за результатами розрахунків забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин встановлено, що у зоні впливу наднормативних (вище 1 ГДК або у встановлених випадках - вище 0,8 ГДК, враховуючи максимальну разову та середньодобову гранично допустиму концентрацію) концентрацій певної забруднюючої речовини від планованих джерел викидів розташовується існуюче стаціонарне джерело (або кілька джерел), у викидах якого міститься дана забруднююча речовина і яке продовжить діяти з початком провадження планованої діяльності, то оцінку викидів і розрахунок забруднення атмосферного повітря рекомендується здійснити повторно з

урахуванням усіх джерел викидів даної забруднюючої речовини на планований стан у зоні впливу.

5. Для діючого об'єкта (підприємства, проммайданчика), викиди і вплив від планованих джерел викидів рекомендується оцінювати у сукупності з існуючими джерелами викидів, які продовжать діяти на проммайданчику з початком планованої діяльності.
6. У характеристиці викидів рекомендується зазначати: перелік стаціонарних джерел із зазначенням їх типу, у тому числі стаціонарних майданчиків, на яких регулярно (щодня) експлуатуються пересувні джерела викидів (будівельно-монтажна спецтехніка, вантажний автотранспорт, мобільні пристрої та установки, за винятком ручних інструментів), плановані (прогнозовані) параметри джерел викидів, необхідні для розрахунків, склад забруднюючих речовин у викидах, максимальну масову концентрацію забруднюючої речовини (мг/куб.м, якщо у технічній або іншій документації міститься проєктне значення таких концентрацій при номінальному навантаженні обладнання), максимальну потужність (величину) викиду (т/рік, г/с), методи і джерела даних (літературу), використані для обґрунтування складу і величини викиду.
7. У випадку, коли на джерелі викиду заплановано встановлення газоочисної установки або інші заходи зі зменшення обсягів викиду, рекомендується зазначати вид і клас (технологію) установки (заходу), нижчу допустиму ефективність (з урахуванням стандартів для кожного типу або технології), а також максимальну потужність (величину) викиду (т/рік, г/с) без урахування очищення та з урахуванням усіх ступенів очищення. Допускається надавати посилання на нормативно-технічну або технічну літературу з відомостями про установку або технологію.
8. Відомості про існуючі джерела викидів рекомендується складати на підставі останньої інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві.
9. Розташування стаціонарних джерел викидів рекомендується позначати на карті-схемі (плані) території планованої діяльності, користуючись координатною сіткою. Вихідні умови для розрахунку забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин мають узгоджуватися з розташуванням і кількістю джерел викидів на карті-схемі (плані) території планованої діяльності.
10. Оцінку викидів від проммайданчиків і будівельних майданчиків, на яких експлуатуються пересувні та стаціонарні неорганізовані джерела викидів (будівельна та інша спецтехніка, вантажний автотранспорт, зварювальне, фарбувальне та металообробне устаткування та ін.), доцільно здійснювати відповідно до методології розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі забруднюючих речовин від викидів (згідно з ОНД-86) для площинних джерел викидів. При цьому, потужність викиду від пересувного джерела рекомендується визначати розрахунковим методом (згідно з методиками розрахунку викидів від автотранспортних підприємств чи дорожньої техніки або з технічною документацією на машину чи устаткування).
11. Визначення параметрів планованого джерела викидів може здійснюватися методом аналогій, на основі прямих вимірювань діючого технологічного устаткування та джерела викиду з аналогічними характеристиками. Якщо використано такий метод, то рекомендується надати коротку довідку про об'єкт, прийнятий в якості аналога.
12. У разі, коли планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення або демонтаж і заміну об'єктів, якісний склад і потужність викидів рекомендується характеризувати в динаміці, на поточний стан і на планований: потужність викиду на поточний стан визначають як максимальне значення за даними останніх п'яти років (або менше, якщо діяльність провадиться або об'єкт збудовано менше п'яти років тому), а на планований – як максимально можливе значення з урахуванням прогнозованої виробничої потужності устаткування. За відсутності даних, рекомендується зазначати причини.
13. Потужність викиду (т/рік і г/с) від одного джерела на планований стан рекомендується визначати розрахунковим методом, виходячи з прогнозованої виробничої потужності

устаткування (максимальної регламентної продуктивності), обсягів використання палива/ сировини/ матеріалів за одиницю часу (годину, зміну, добу чи рік), коефіцієнтів емісії, первинних і вторинних заходів зі зменшення обсягів викидів.

14. Для оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря рекомендується використовувати прийняту згідно з законодавством методологію розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі забруднюючих речовин від викидів, зокрема, ОНД-86; для виконання прямих вимірювань – метрологічно атестовані методики вимірювань або національні стандарти, а також повірені засоби вимірювальної техніки; для розрахунків – методи згідно з прийнятими інструкціями і довідники (збірники методик), що прийнято використовувати для визначення величин викидів розрахунковим методом під час проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин.
15. Розрахунки забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин, згідно з ОНД-86, на планований стан рекомендується здійснювати, приймаючи наступні умови для розрахунків: 1) розрахунки проводять з урахуванням фону (фонових концентрацій) у населеному пункті; 2) для кожного джерела викиду приймається максимально можлива потужність викиду (г/с); 3) місце розташування (координати), параметри джерел викидів і потужність викиду узгоджуються з відомостями про джерела викидів у відповідному розділі Звіту; 3) враховують переважаючі напрямки і швидкість вітру, інші кліматичні характеристики згідно з довідкою, отриманою від метеорологічних організацій у встановленому порядку; 4) одночасне функціонування усіх процесів та устаткування, що є джерелами утворення певної забруднюючої речовини.
16. Кумулятивний вплив викидів планованої діяльності разом з викидами інших об'єктів – джерел стаціонарних викидів доцільно розраховувати лише для випадків, коли величини фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі визначені за способом №2 розрахункового методу (тобто, за таблицею 4.1 Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 30.07.2001 № 286, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 серпня 2001 р. за № 700 /5891).
17. До Звіту рекомендується додавати: 1) звіт про результати розрахунку забруднення атмосферного повітря і концентрацій забруднюючих речовин в приземному шарі атмосферного повітря на планований стан із застосуванням програмного забезпечення, у якому містяться умови завдання на розрахунок, перелік джерел, прийнятих у розрахунок, максимальні концентрації і концентрації у розрахункових точках (з урахуванням фону), внесок джерел викидів у забруднення, карти-схеми з нанесеною розою вітрів, санітарно-захисною зоною, розрахунковими точками і приземними концентраціями (враховуючи максимальну разову і середньодобову гранично допустиму концентрацію); 2) копію довідки про фонові концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі у населеному пункті; 3) копію довідки про метеорологічні умови для проведення розрахунків.

4.6. Оцінка скидів і забруднення води

1. В оцінці і характеристиці скидів і забруднення води рекомендується керуватися порядками та інструкціями щодо розроблення гранично допустимих скидів (далі – ГДС), державного обліку водокористування, іншими порядками, інструкціями, методиками, методичними рекомендаціями, нормативами, правилами і переліками забруднюючих речовин, встановленими водним законодавством.
2. Прогнозні (плановані) обсяги скидання забруднюючих речовин зі зворотними водами рекомендується зазначати (обґрунтовувати) розрахунковим методом, відповідно до порядку розроблення ГДС. Допустимі концентрації та прогностні нормативи ГДС можуть встановлюватися за проєктною документацією.
3. За відсутності на час проведення ОВД вихідних даних для розрахунків за планованим технологічним устаткуванням, кількісний і якісний склад забруднюючих речовин, інші

параметри для розрахунків можуть визначатися методом аналогій (за об'єктами-аналогами), з перерахунком відповідно до прогнозної виробничої потужності планованої діяльності (об'єкта). В такому випадку, рекомендується надати коротку довідку про об'єкт, прийнятий в якості аналога.

4. Враховуючи вимоги, які встановлюються водним законодавством щодо введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що впливають на стан вод, рекомендується охарактеризувати плановану діяльність, на яку поширюється дане положення, в аспекті забезпеченості відповідними пристроями, очисними спорудами та необхідною вимірювальною апаратурою.
5. Нормативну якість зворотних вод, що планується скидати у водні об'єкти, рекомендується визначати відповідно до законодавства (у т.ч. правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами) та з урахуванням 1) видів водокористування, встановлених для даного масиву поверхневих вод, 2) наявності охоронюваних водних і водно-болотних екосистем, територій або рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), а також 3) уразливих зон у масиві поверхневих вод або у внутрішніх морських водах згідно зі встановленими критеріями.
6. Якість стічних вод, що планується скидати у централізовані каналізаційні системи, та заходи з їх попереднього очищення рекомендується визначати відповідно до державних або місцевих правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення.
7. Зворотні (стічні) води рекомендується характеризувати за типами та/ або категоріями, річними обсягами утворення (в одиницях об'єму та маси), показниками якісного і кількісного складу, технологіями очищення (попереднього очищення).
8. Якісний і кількісний склад зворотних (стічних) вод рекомендується характеризувати за показниками, що нормуються (або контролюються на очисних спорудах), з урахуванням переліку основних забруднюючих речовин, встановлених згідно з порядком ведення державного обліку водокористування, та особливостей технологічного циклу.
9. Прогнозні (проектні) скиди забруднюючих речовин зі зворотними (стічними) водами рекомендується наводити у розрізі джерел і категорій зворотних (стічних) вод, а також приймачів зворотних вод. У характеристиці скидів доцільно зазначати: витрату зворотних вод (куб.м/ год., тис куб.м/рік), показники складу і властивості, що нормуються, допустимі концентрації (мг/л) або інші властивості, прогнозні ГДС (г/год.); додатково для діючого об'єкта – фактичні концентрації або властивості зворотних вод за результатами виробничого контролю (екологічного контролю за виробничими процесами на підприємстві), з рекомендованим розрахунковим періодом - останні п'ять років; оціночний річний обсяг скидів (т/рік, з розрахунком на кожний випуск окремо) додають у разі потреби, наприклад, щодо токсичних речовин I-II класів небезпеки, важких металів, стійких органічних забруднювачів.
10. Для планованої діяльності, що передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення на діючому об'єкті, рекомендується характеризувати зворотні води, скиди забруднюючих речовин, ефективність установок для очищення стічних вод в динаміці, приділяючи увагу показникам, що змінюватимуться на планований стан порівняно з поточним, і величині змін (приросту).
11. Потужність і технологію установок для очищення стічних вод доцільно характеризувати (обґрунтовувати) на підставі розрахованих скидів забруднюючих речовин та порядку скидання зворотних вод (у системи централізованого водовідведення, у технологічну водойму чи у водний об'єкт). Рекомендується характеризувати типи установок для очищення стічних вод (згідно із загальноприйнятими класифікаціями, а також враховуючи приймачі стічних вод), технології очищення, прогнозу (плановану) потужність, ефективність очищення, з урахуванням порядку скидання стічних вод. Окремо рекомендується описати споруди для збирання нафтопродуктів при відведенні поверхневих стічних вод (за наявності).

12. У разі будівництва, реконструкції чи ліквідації накопичувачів промислових забруднених стічних вод або технологічних водойм, рекомендується зазначати їхні основні техніко-економічні показники, індивідуальний регламент скидання промислових забруднених стічних вод у водні об'єкти, показники, за якими нормується якість вод, технології (заходи) для знешкодження стічних вод, зниження їх небезпечності для водних об'єктів або утилізації.
13. До Звіту можуть додаватися (за наявності): для діючого об'єкта - копія останнього або чинного дозволу на спецводокористування; витяги з проєктної документації щодо проєктних показників стічних вод та очисних споруд; інші вихідні дані для оцінки скидання забруднюючих речовин з водами; у разі реконструкції/ переоснащення/ розширення – дані обліку водокористування, документації для затвердження нормативів ГДС.

4.7. Оцінка відходів

1. Відходи рекомендується характеризувати у розрізі джерел або виробничих процесів, від яких вони утворюються (відходи будівництва, інші відходи, що утворюються при виконанні підготовчих і будівельних робіт, відходи від процесів основного виробництва, допоміжного виробництва, побутові), а також класів небезпеки (якщо такі було визначено, наприклад, а) з метою подання декларації про відходи у встановленому порядку, у тому числі щодо діяльності або об'єкта – аналогів, або б) для відходів, клас небезпеки яких визначався під час проведення останньої інвентаризації відходів і склад яких з того часу не змінювався, - при затвердженні лімітів на утворення та розміщення відходів у порядку, встановленому зазначеною постановою).
2. Клас небезпеки відходів визначається виробником відходів відповідно до законодавства.
3. Складаючи перелік відходів, доцільно враховувати проміжні процеси підготовки/ оброблення/ перероблення сировини і матеріалів, у яких утворюються відходи, а також некондиційну і зіпсовану продукцію і матеріали, залишки механічного, термічного, електрохімічного оброблення матеріалів, використану тару та упаковку, відходи від технічного обслуговування і ремонту технологічного устаткування і транспортних засобів, ґрунт, що забруднений нафтопродуктами, хімічними речовинами або небезпечними відходами. У разі реконструкції/ переоснащення/ розширення наявного об'єкта, доцільно враховувати дані первинного обліку відходів.
4. У характеристиці виду відходу рекомендується зазначати його найменування або код згідно з державними класифікаторами, річний обсяг утворення (а також, за наявності, питомий показник утворення, прийнятий для виробництва), обсяг розміщення на власних місцях видалення відходів, обсяг утилізації власними силами, обсяг передачі іншим організаціям на утилізацію або розміщення (захоронення). Щодо небезпечних відходів додатково варто охарактеризувати спеціальні умови (технології) зберігання і транспортування, що гарантують екологічну безпеку, гранично допустимий обсяг накопичення, заплановані технології знешкодження (якщо передбачено).
5. До характеристики небезпечних відходів, а також відходів, з яких у планованій діяльності передбачається виготовляти продукцію (в тому числі будівельні матеріали), рекомендується додавати опис хімічного складу, у тому числі масову частку або концентрацію хімічних компонентів (небезпечних хімічних речовин), що обумовлюють клас небезпеки відходу або критерії безпеки продукції.
6. Промислові відходи рекомендується оцінювати на предмет присутності цінних компонентів (вторинної сировини), здатності до розкладання під дією природних факторів, у тому числі до біорозкладання, придатності до роздільного збирання (сортування) і перероблення.
7. Для об'єктів, що підлягають виведенню з експлуатації або ліквідації, рекомендується характеризувати порядок поводження з накопиченими раніше відходами, а також відходами, що утворюються в процесі виведення з експлуатації/ ліквідації, та заходи із запобігання забрудненню довкілля.

8. До Звіту можуть додаватися копії результатів лабораторних випробувань відходів та інші вихідні дані щодо складу і властивостей відходів.

4.8. Оцінка шуму

1. В оцінці шуму від планованої діяльності рекомендується враховувати вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища щодо територій (зон), на яких необхідно вживати заходів з охорони від акустичного та іншого шкідливого впливу фізичних факторів.
2. Розрахунки рівнів шуму рекомендується виконувати для розрахункових точок відповідно до національних стандартів: ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013 Настанова з розрахунку та проєктування захисту від шуму сельбищних територій, ДСТУ-Н Б В.1.1-35: 2013 Настанова з розрахунку рівнів шуму в приміщеннях і на територіях.
3. Розрахунки доцільно проводити для умов одночасної експлуатації усіх передбачених технологічними регламентами джерел виробничого шуму.
4. Розраховані значення рекомендується порівняти зі встановленими санітарними нормами щодо допустимих рівнів шуму на території житлової забудови, допустимих рівнів виробничого шуму, ультразвуку і інфразвуку.
5. Рекомендується оцінити достатність нормативної або фактичної санітарно-захисної зони для захисту від шуму, з урахуванням виконаних розрахунків.

4.9. Оцінка електромагнітного випромінювання

1. Оцінку електромагнітного випромінювання доцільно проводити у випадках (або для джерел), передбачених державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань.
2. В оцінці рекомендується керуватися: 1) розділом 2 Державних санітарних норм і правил захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 1996 року № 239, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 29 серпня 1996 року за № 488/1513; 2) СОУ-Н ЕЕ 20.179:2008 Розрахунок електричного і магнітного полів лінії електропередавання; 3) розділом «Захист від електромагнітних випромінювань» і додатками №№20-22 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. № 173, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за №379 /1404.
3. Оцінку впливів від електромагнітного випромінювання на персонал підприємства у Звіті допускається не здійснювати.

4.10. Оцінка іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення

1. Оцінку впливу джерел іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення доцільно здійснювати у випадках, передбачених основними санітарними правилами забезпечення радіаційної безпеки України, та з урахуванням державних гігієнічних нормативів щодо норм радіаційної безпеки.
2. Джерела іонізуючого випромінювання рекомендується характеризувати на предмет питомої активності (Бк/кг або Бк/куб.м), а природні джерела і техногенно-підсилені джерела природного походження (корисні копалини, мінеральна будівельна сировина, викопне паливо та відходи від спалювання викопного палива, підземні води та ін.) – також на предмет ефективної питомої активності і вмісту природних радіонуклідів, з якими пов'язана підвищена питома активність.

3. Щодо мінеральної сировини, якщо така виготовляється (видобувається) у планованій діяльності, рекомендується оцінювати допустимі напрямки використання у зв'язку зі встановленою ефективною питомою активністю, згідно з нормами радіаційної безпеки.
4. За необхідності, можна додавати копії результатів лабораторних випробувань або надавати посилання на джерела даних про радіоактивність задіяних речовин та об'єктів.
5. ОВД ядерних установок та об'єктів поводження з радіоактивними відходами доцільно здійснювати у відповідності до галузевих стандартів.

4.11. Оцінка теплового забруднення

1. Оцінку теплового забруднення рекомендується здійснювати у випадках: 1) скидання нагрітих зворотних вод у водні об'єкти; 2) підвищення температури ґрунтових вод (для діючих об'єктів).
2. Теплове забруднення вод рекомендується оцінювати (прогнозувати) на основі гідротермічних розрахунків для водойм і водотоків і моделювання гідротермічних процесів, у тому числі відповідно до галузевих методологій.
3. Ймовірне теплове забруднення вод рекомендується оцінювати на предмет: 1) величини підвищення температури у водному об'єкті порівняно з природною температурою води в літній період (до провадження планованої діяльності) та змін у перебігу метеорологічних явищ у зв'язку цим (відсутність замерзання взимку, падіння розчинного кисню влітку тощо); 2) рівня перевищення температур у літній і зимовий період над встановленими нормативами ГДС (для діючого об'єкта), гігієнічними нормативами якості води (у місцях водозаборів), рибогосподарськими нормативами (для рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) і поверхневих водних об'єктів комплексного використання) або індивідуальними пороговими значеннями, встановленими для технологічної водойми; 3) розміром зони впливу теплового забруднення (глибина, максимальний радіус і форма зони дії) з урахуванням локальних гідротермічних умов у масиві поверхневих або підземних вод.
4. Відповідно до водного законодавства, скидання зворотних вод не повинно призводити до підвищення температури води водного об'єкта більш, ніж на 3 градуси за Цельсієм, порівняно з її природною температурою в літній період. Для рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) і місць нерестовищ температура води у розрахунковому створі нормується згідно зі встановленими нормативами для рибогосподарських водних об'єктів. Така температура води не повинна підніматися вище +28°C влітку і +8°C взимку.

Розділ IV. Опис виправданих альтернатив

1. Описують виправдані альтернативи планованої діяльності (включаючи основну), наприклад, альтернативи географічного та/або технологічного характеру, основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків.
2. До виправданих альтернатив доцільно відносити технічно і технологічно допустимі (включаючи альтернативи з використанням інноваційних технологій), а також економічно доцільні та ефективні. Характеризуючи альтернативу в аспекті її допустимості, доцільності та ефективності, доцільно розглянути її переваги і недоліки за техніко-економічними показниками (додаючи, за наявності, техніко-економічний розрахунок), екологічною безпекою, обсягами споживання природних ресурсів на одиницю продукції. З цією метою, рекомендується, щоб передпроектні, передінвестиційні матеріали (наприклад, попереднє техніко-економічне обґрунтування або ін.) чи проектна документація містили аналіз альтернативних варіантів.

3. Альтернативи можуть відрізнятися: різною проектною документацією; місцем розташуванням (територіальні альтернативи); технологіями; проектною потужністю і продуктивністю; масштабом зайнятої території і розташуванням на ній будівель, споруд і джерел впливу; тривалістю життєвого циклу проєкту (вкл. тривалість експлуатаційної фази і час виведення з експлуатації); особливостями будівництва; умовами експлуатації (наприклад, режимом експлуатації, який впливає на потужність викидів, обсяги забруднюючих речовин тощо); сировиною і матеріалами, що використовуються; дизайном будівель і споруд; еколого-інженерною підготовкою і захистом території; інженерним забезпеченням і транспортним сполученням, що, у тому числі, впливає на екологічний слід планованої діяльності в цілому; іншими показниками.
4. При розгляді виправданих альтернатив доцільно врахувати поточну стадію розроблення планованої діяльності або стадію проєктування. Якщо на поточній стадії допускається зміна місця провадження діяльності, то рекомендується розглянути територіальні альтернативи і додати, за наявності, ситуаційну карту-схему з нанесеними альтернативними варіантами.
5. Альтернативи (територіальні і технічні) доцільно розглядати (аналізувати) у прямому зв'язку з 1) основними факторами екологічної небезпеки планованої діяльності, 2) місцевими природними і соціально-екологічними особливостями та асимілюючою спроможністю навколишнього середовища у місцевих умовах, та з урахуванням зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту, а також, за наявності, звернень громадян, поданих у відповідності до законодавства.
6. Територіальні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет різної величини і територіального масштабу впливу на 1) житлову забудову та прирівняні до неї зони або об'єкти, а також чисельність зачепленого населення (населення, що зазнає експозиції впливу), 2) природоохоронні території та об'єкти, інші об'єкти і території, що охороняються і ймовірно будуть прямо зачеплені обраним варіантом планованої діяльності, 3) якість атмосферного повітря, стан вод, стан земель і ґрунтів, з урахуванням поточного стану і вже наявних ризиків на даній території.
7. Технічні альтернативи рекомендується аналізувати на предмет: 1) різниці в обсягах викидів, скидів, відходів, у рівнях шуму, випромінювання, у ступені небезпечності хімічних речовин, що потрапляють у довкілля; 2) інтенсивності і територіального масштабу впливу викидів, скидів, хімічного забруднення земель, іншого забруднення на якість атмосферного повітря, стан поверхневих і підземних вод, стан і деградацію земель і ґрунтів; 3) різниці в обсягах втрат лісів та інших природних екосистем, інших природних та охоронюваних територій та об'єктів (у тому числі флори і фауни), зелених або захисних насаджень, природних біоресурсів; 4) економного і раціонального використання ресурсів (земель, води, відходів); 5) інших індикаторів, прийнятих у галузі або для даної планованої діяльності. Крім того, рекомендується порівнювати технічні альтернативи на предмет питомих викидів, скидів зворотних вод, питомих показників утворення відходів і використання та втрат сировини у технологічних процесах, розрахованих на одиницю виробничої потужності, виробленої продукції або наданих послуг.
8. До виправданих технічних альтернатив належать, наприклад: заходи зі скорочення обсягів викидів, технології, що впливають на таке скорочення; заходи з приведення зворотних вод до нормативного стану перед скиданням; заходи зі скорочення обсягів утворення і розміщення відходів, зниження ступеня їх небезпечності; впровадження технологій кругової економіки у виробництво; повторне і оборотне використання води (у тому числі стічних і зворотних вод); встановлення пристроїв для запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів; заміщення небезпечних для довкілля хімічних речовин іншими, безпечнішими або такими, які у навколишньому середовища здатні до безпечної деградації; технології, що зменшують втручання у природний стан земель, водних об'єктів і зменшують ризики їх деградації (наприклад, при видобуванні корисних копалин, виконанні будівельних

робіт тощо); технології і системи управління, за яких сукупний ризик від провадження планованої діяльності (з урахуванням встановлених законодавством критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження планованої діяльності) та/ або рівень ризику виникнення надзвичайних ситуацій знижуються або є нижче допустимого порогового значення (є прийнятними ризиками). Розглядають, в тому числі, інноваційні технології або найкращі доступні технології і методи керування, доступні на даний час у галузі.

9. Кожну виправдану альтернативу, у тому числі обраний варіант планованої діяльності, рекомендується характеризувати за показниками, якими альтернативи відрізняються, очікуваними екологічними та соціально-екологічними результатами, а також за техніко-економічними, соціально-економічними і екологічними перевагами та обмеженнями, що впливають на вибір.
10. Обрану альтернативу рекомендується охарактеризувати на предмет того, наскільки вона є екологічно виправданою, тобто, забезпечить виконання комплексу норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та екологічної безпеки, а також державних санітарних норм та правил.

Розділ V. Опис поточного стану довкілля

1. Поточний стан довкілля рекомендується характеризувати за особливостями клімату (середньорічними показниками метеорологічних величин), якістю атмосферного повітря за вмістом забруднюючих речовин, природно-територіальними комплексами (ландшафтами) і мірою їх перетвореності через людську діяльність, особливостями рельєфу, розподілом земель і їхнім ґрунтовим покривом, станом водних об'єктів, рослинним і тваринним світом, природними комплексами, природоохоронними територіями та об'єктами. Додають відомості про здоров'я населення, інші соціально-економічні умови, забезпеченість водними та іншими природними ресурсами, наявності – про пам'ятки культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти.
2. До опису поточного стану довкілля можуть додаватися інші відомості, якщо, за експертною оцінкою, це необхідно для оцінки поточного стану довкілля та ідентифікації особливо вразливих об'єктів.
3. Територіальний масштаб опису і досліджень поточного стану довкілля доцільно обмежувати місцем провадження планованої діяльності і зоною впливу її шкідливих хімічних, фізичних або біологічних факторів, враховуючи, за потреби, зону ймовірних сукупних (кумулятивних) впливів. Джерела вихідних даних про стан довкілля (наприклад, пункти метеорологічних або гідрологічних спостережень) можуть розташовуватися і за межами місця провадження планованої діяльності чи її зони впливу; в таких випадках, рекомендується обирати або найближче розташовані джерела даних (пункти спостережень), або найбільш прийнятні (керуючись думкою експертів).
4. До опису поточного стану довкілля рекомендується включати, у тому числі, наступні об'єкти і території, у разі їх розташування на території планованої діяльності або у зоні її впливу: зони відпочинку (у тому числі зелені і ландшафтно-рекреаційні зони), курортні зони, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, верхів'я (витоки) річок, заплавні землі, зони санітарної охорони родовищ мінеральних вод і лікувальних сапропелів, зони санітарної охорони водних об'єктів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання, зони санітарної охорони в місцях водозбору, захисні ліси, рекреаційно-оздоровчі ліси та ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (згідно з поділом лісів на категорії, передбаченим лісовим законодавством), території та об'єкти природно-заповідного фонду, інші природоохоронні території, а також їхні охоронні зони (у разі встановлення), водно-болотні угіддя, природні середовища існування об'єктів Червоної книги України, рекультивовані об'єкти захоронення відходів, а також техногенно забруднені і деградовані землі, визначені у встановленому порядку.

5. Рекомендованими джерелами інформації про поточний стан довкілля є: офіційні джерела – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні друковані видання і відкриті джерела даних (з урахуванням переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на веб-сайтах розпорядників публічної інформації, згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації»), у тому числі дані, отримані від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля та соціально-гігієнічного моніторингу, а також підпорядкованих їм організацій, відомості з державних кадастрів природних ресурсів, передбачених законодавством, картографічні та аерокосмічні матеріали; літературні дані; неопубліковані дані, авторське та інтелектуальне право на які належить фізичним або юридичним особам; спеціальні вишукування і дослідження, забезпечені силами суб'єкта господарювання.
6. До літературних даних, наприклад, відносяться: матеріали, опубліковані органами державної влади або органами місцевого самоврядування; дані опублікованих наукових книг (наукових монографій або наукових звітів); дані дистанційного зондування Землі, в тому числі аерофотознімків; опубліковані картографічні матеріали. Дані з наукових книг (наукових монографій або наукових звітів) слід використовувати з належною пересторогою: звертають увагу на репрезентативність даних по відношенню до території планованої діяльності, місцевих умов, років, сезонів, тривалості та супутніх умов відбору проб та досліджень, якість статистичного оброблення даних. Дані з експериментальних наукових статей не рекомендується використовувати, за винятком випадків, коли у статті опубліковано результати спеціальних вишукувань і досліджень, організованих спеціально для ОВД планованої діяльності.
7. Неопубліковані дані науково-дослідних установ чи інших підприємств, установ та організацій, відомчих баз даних рекомендується розглядати як інтелектуальна власність і, у випадку їх використання у Звіті, додавати довідки на право використання таких даних від відповідних підприємств, установ та організацій, засвідчені в установленому порядку.
8. Середні кліматичні або метеорологічні дані можуть бути отримані: від гідрометеорологічних організацій ДСНС України, Українського гідрометеорологічного центру або Центральної геофізичної обсерваторії України імені Бориса Срезневського; із подекадних агрометеорологічних бюлетенів, помісячних і порічних метеорологічних довідників; від метеорологічних станцій суб'єкта господарювання або інших суб'єктів (в тому числі автоматизованих постів збору таких даних), якщо період спостережень складає не менше 5 років. Зазначають місце розташування станції (поста), що є джерелом даних, тип обладнання, перелік метеопараметрів та інших показників, за якими ведуться спостереження, тривалість спостережень.
9. У відомостях про поточну якість атмосферного повітря у зоні впливу планованої діяльності рекомендується надавати перевагу даним спостережень за рівнями забруднювальних речовин, що здійснюються на пунктах спостережень системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря. Разом з тим, допускається використовувати дані, визначені за безперервними спостереженнями, що здійснюються на стаціонарних постах інших суб'єктів з використанням методик вимірювань і засобів вимірювальної техніки, встановлених у сфері законодавчо регульованої метрології. Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, необхідні для розрахунків приземних концентрацій забруднюючих речовин внаслідок розсіювання викидів від стаціонарних джерел, збирають відповідно до встановленого порядку.
10. Відомості про рельєф можуть бути отримані з крупномасштабних топографічних карт або з цифрових даних рельєфу за даними дистанційного зондування Землі (наприклад, із відкритих інтернет-ресурсів).
11. Відомості про ландшафти можуть бути отримані з довідників з фізико-географічного районування України і карт ландшафтів, за наявності – з еколого-ландшафтного зонування

території у схемах землеустрою і техніко-економічному обґрунтуванні використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.

12. Відомості про землі і ґрунти можуть бути отримані, наприклад, із наступних джерел: від суб'єктів державного моніторингу земель, а також державного моніторингу у частині проявів ерозійних, інших екзогенних та ендегенних геологічних процесів, зрошуваних і осушених земель, берегових ліній водних об'єктів, геохімічного стану ландшафтів; довідки від Держгеокадастру в області, зокрема, щодо еродованості ґрунтів, щодо співвідношення різних типів земельних угідь у районі; Державний земельний кадастр та веб-портал «Національна інфраструктура геопросторових даних»; матеріали кадастрової оцінки земель; документація із землеустрою (землевпорядна документація); карти крупномасштабних ґрунтових обстежень, виконані експедиціями Держкомзему (за часів Радянського Союзу), що зберігаються у районних земельних відділах (при органах місцевого самоврядування); обласні гідрометеорологічні довідники; щодо земель с/г призначення (дані агрохімічної паспортизації ґрунтів земель сільськогосподарського призначення, рівні забруднення ґрунтів земель сільськогосподарського призначення радіонуклідами, важкими металами, пестицидами, відомості про малопродуктивні землі) – від державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» та її обласних філіалів, інших центрів охорони ґрунтів уповноваженого органу з питань агропромислового комплексу; щодо забруднення ґрунтів у населених пунктах – від обласних лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я та обласних гідрометеорологічних центрів ДСНС; про селі та лавини – від банку даних Центральної геофізичної обсерваторії ім. Бориса Срезневського ДСНС; про пилові бурі можна отримати у підрозділів Українського гідрометеорологічного центру (Центральна геофізична обсерваторія та обласні центри з гідрометеорології); щодо меліорованих земель – від ґрунтово-меліоративних станцій Держводагентства; дані земельного обліку на рівні районів і областей, проекти внутрішнього господарського землеустрою (як джерела інформації про використання земель); карти радіоактивного забруднення території України, опубліковані матеріали спостережень Гідрометеослужби; база даних «Властивості ґрунтів України» і публікації Інституту ґрунтознавства і агрохімії імені А.Н.Соколовського (у тому числі щодо фоновий вміст важких металів та інших хімічних речовин у ґрунтах по регіонах України). Відомості про фоновий вміст хімічних речовин, за якими встановлено нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів, можуть також збиратися від профільних наукових установ Національної академії наук України.
13. Відомості про надра можуть бути отримані з офіційних відкритих даних, розпорядником яких є Держгеонадра (згідно з положенням про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних), бази даних ДНВП «Геоінформ України», матеріалів спеціальних геологічних вишукувань, у разі планованої діяльності з видобування корисних копалин – матеріалів геолого-розвідувальних робіт.
14. Відомості про води і водні об'єкти (результати державного моніторингу вод, що здійснюється у встановленому порядку, та іншої публічної інформації) можуть бути отримані, до прикладу, з таких джерел: від Державного агентства водних ресурсів та його регіональних підрозділів - дані державного водного кадастру за розділами «Водокористування» та «Поверхневі води», у тому числі на геопорталі Держводагентства, інформація про водні об'єкти (за наявності, паспорти малих річок) та водогосподарські системи, у тому числі, зрошувальні та осушувальні; від басейнових управлінь водних ресурсів річок (де вони створені) – річні звіти за річковими басейнами; від гідрометеорологічних служб ДСНС - дані про гідроморфологічні показники і гідрологічний режим, дані по гідрологічних та гідрохімічних постах і створах, включаючи дані щодо морських вод; від Центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського - гідрологічні щорічники і довідники багаторічних даних (зберігаються у Галузевому державному архіві гідрометслужби України), дані щодо паводків; від центрального органу, що реалізує державну політику у галузі охорони навколишнього природного середовища -

щодо морських і прибережних вод, включаючи гідроморфологічні показники, відомості про водно-болотні угіддя, що мають особливе природоохоронне значення; від відповідних підрозділів місцевих (обласних) держадміністрацій - відомості про водно-болотні угіддя в області, що мають особливе природоохоронне значення; від Держпродспоживслужби - санітарно-епідеміологічні показники якості води у джерелах питної води та у місцях відпочинку; від Держгеонадр - дані щодо підземних вод; від Державного агентства України з управління зоною відчуження: щодо вод у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи; з довідкових видань по гідрографії. Інформацію про водні об'єкти можна також отримати з проєктів землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг або проєктів встановлення меж та впорядкування водоохоронних зон.

15. Основні гідрографічні показники водних об'єктів можна отримати з довідкових видань, у тому числі таких, що використовуються при розрахунку нормативів ГДС у встановленому порядку.
16. Джерелами даних про стан підземних вод можуть бути: дані державного моніторингу підземних вод (від суб'єктів державного моніторингу довкілля); матеріали інженерно-геологічних вишукувань, у тому числі таких, що проводилися для отримання дозволу на спеціальне водокористування; дані інженерно-геологічного моніторингу на спостережних свердловинах (за наявності на діючих об'єктах); спеціальні дослідження. Дані про глибину ґрунтових вод за роками експлуатації меліоративних систем можуть бути отримані в організаціях, які належать до сфери управління Державної служби геології та надр України, та в організаціях, що належать до сфери управління Державного водного агентства України.
17. Джерелами даних про фауну, флору, біорізноманіття можуть бути, наприклад: офіційні документи про охоронювані об'єкти - Червона книга України, Зелена книга України, Бернська Конвенція з додатками до неї, а також Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» і Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження», інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Україною, з додатками до них; про рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) та їхні водні біоресурси (а саме, біологічні обґрунтування, режими спеціальних товарних рибних господарств) – Державне агентство рибного господарства України; спеціальні дослідження. Відомості про природно-заповідний фонд та інші важливі для збереження природні території можна отримати з таких джерел: державний кадастр природно-заповідного фонду, проєкти організації територій природно-заповідного фонду, положення про території та об'єкти природного-заповідного фонду, при цьому матеріали щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення можна отримати від Міндовкілля, а щодо територій та об'єктів місцевого значення – у відповідних підрозділах місцевих (обласних) держадміністрацій, в органах місцевого самоврядування, у територіальних органах лісового і мисливського господарства (з матеріалів лісовпорядкування, за наявності територій та об'єктів природно-заповідного фонду на землях лісгосподарського призначення); щорічні літописи природи тих територій природно-заповідного фонду, де діють спеціальні адміністрації (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки; звертатися до адміністрацій територій ПЗФ); плани управління територіями Смарагдової мережі; опубліковані наукові книги.
18. Інформацію з опублікованих видань про рослинний і тваринний світ адміністративного району, області тощо, перед її використанням у Звіті, рекомендується перевірити на відповідність місцевим умовам (умовам території провадження планованої діяльності та її оточення у межах зони впливу).
19. Дані про джерела сукупного (кумулятивного) впливу - інші наявні об'єкти, що чинитимуть разом з планованою діяльністю сукупний вплив на довкілля, такі, як об'єкти-забруднювачі

атмосферного повітря, найбільші водокористувачі, що скидають зворотні води, підприємства – джерела забруднення ґрунтів і деградації земель (сільськогосподарські, промислові, об'єкти поводження з відходами) можуть бути отримані від місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, зі статистичної звітності (статистичних щорічників), переліку дозволів, виданих облдержадміністраціями або Держводагентством, інших офіційних джерел у порядку відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відомості про плановану діяльність та об'єкти, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, доцільно збирати з Єдиного реєстру з ОВД, методом пошуку за областю або за КОАТУУ.

20. У разі відсутності даних, рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкоджали повноті опису поточного стану довкілля (відсутність офіційних даних, технічних знань або методів, засобів, інше), а також виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел, які не належать суб'єкту господарювання.

Розділ VI. Оцінка впливу на якість атмосферного повітря

1. Опис поточного стану

1. В оцінці впливу на атмосферне повітря доцільно враховувати поточний стан (фонову якість) атмосферного повітря. Описуючи поточний стан атмосферного повітря (у розділі 3 Звіту), доцільно враховувати а) дані державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря у найближчих пунктах спостережень у зоні впливу (за наявності таких даних у суб'єктів державного моніторингу атмосферного повітря), б) величини фонових концентрацій забруднювальних речовин, визначені у встановленому порядку.
2. Поточний стан (фонову якість) атмосферного повітря рекомендується характеризувати на предмет: 1) фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на території у зоні впливу об'єкта (планованої діяльності) та їх порівняння зі встановленими нормативами якості атмосферного повітря (ГДК та ОБРВ хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць); 2) за наявності відповідних спостережень, середньорічних концентрацій та максимальної з разових концентрацій забруднюючих речовин за останній рік; 3) за наявності, даних зі стаціонарних постів спостережень та підфакельних вимірювань. Щодо складання переліку забруднюючих речовин рекомендовано керуватися вимогами відповідно до порядку отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами.

2. Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет: 1) прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів; 2) величини (кратності) перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (у разі їх встановлення) та гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі за межами санітарно-захисної зони, у тому числі у житловій забудові, прирівняних до неї об'єктах або у курортно-рекреаційній зоні (у разі, якщо таке перевищення визначено за розрахунками); 3) оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийнятного ризику (ризiku, який не перевищує на території планованої діяльності і/або за її межами гранично допустимого рівня), з урахуванням рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій.
2. Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами.

3. Оцінку викидів за певною забруднюючою речовиною рекомендується проводити з урахуванням усіх джерел викидів даної речовини у зоні впливу джерел викидів, передбачених планованою діяльністю.
4. У разі відсутності даних про усі стаціонарні джерела викидів, розташовані у зоні впливу, в оцінці впливу доцільно враховувати, у першу чергу, джерела, якими володіє, користується чи розпоряджається суб'єкт господарювання.
5. Основні результати звіту про результати розрахунку викидів від стаціонарних джерел, виконаного згідно з загальноприйнятою методологією та доданого до Звіту, рекомендується узагальнити у доступній формі у відповідному розділі Звіту. Рекомендується наступний обсяг викладення узагальнених результатів: найменування забруднюючої речовини (починаючи з пріоритетних - пилу, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, а також інших), встановлені нормативи (ГДК, ОБРВ), фонові концентрації забруднюючих речовин; приземні концентрації забруднюючих речовин (у першу чергу, пилу, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю або, з огляду на особливості планованої діяльності, - інших специфічних забруднюючих речовин з урахуванням їх класів небезпечності) у розрахункових точках з урахуванням фону, та їх відносна оцінка (у частках від ГДК); внесок (у відсотках) планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря у контрольних точках за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та (якщо внесок перевищує 0,25 ГДК) за іншими забруднюючими речовинами; розрахована зона впливу джерел викидів за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин та, за потреби, за іншими забруднюючими речовинами.
6. Результати розрахунків забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин на зовнішній межі санітарно-захисної зони, з урахуванням фонових забруднень (фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі), рекомендується порівнювати зі встановленими нормативами якості атмосферного повітря (гігієнічними регламентами допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі – ГДК, ОБРВ) і вимогами державних санітарних правил щодо концентрацій шкідливих речовин на межі житлової забудови та (за наявності) курортно-рекреаційної зони.
7. Інтенсивність впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за таким показником, як внесок планованої діяльності у збільшення приземних концентрацій за однією або більше забруднюючими речовинами в атмосферному повітрі, відповідно до розрахунків. В якості орієнтовного порогового значення може прийматися, наприклад: а) внесок, що складає 0,25 ГДК (ОБРВ), або б) внесок на рівні 0,25 від значення референтної (безпечної) концентрації згідно з методичними рекомендаціями з оцінки ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря. Рекомендується, щоб внесок планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря, з урахуванням передбачених заходів зі охорони атмосферного повітря, не досягав порогового значення. Оцінка внеску може здійснюватися без урахування фонових концентрацій забруднюючих речовин, тому що при цьому оцінюється приріст (збільшення) концентрації забруднюючої речовини; разом з тим, встановлені нормативи якості атмосферного повітря (гігієнічні нормативи) мають виконуватися і у випадку розрахунків, проведених з урахуванням і внеску планованої діяльності, і фону (фонових концентрацій забруднюючих речовин).
8. В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря доцільно враховувати заплановані (або передбачені проєктною документацією) заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря і з дотримання нормативів гранично допустимих викидів або технологічних нормативів.
9. Територіальний масштаб впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за зоною впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря за пріоритетними забруднюючими речовинами (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та/ або за іншими речовинами (якщо за цими забруднюючими речовинами розрахункова зона впливу

більша, ніж за пріоритетними). Для цілей ОВД, зону впливу відповідно до її тлумачення за ОНД-86 рекомендується диференціювати на такі частини (території), з оцінкою їхніх розмірів: 1) зона наднормативних концентрацій – територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище (тут і далі – відповідно до затверджених гігієнічних регламентів ГДК і ОБРВ хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць) або у встановлених випадках – 0,8 ГДК і вище, враховуючи максимальні разові і середньодобові ГДК; 2) територія навколо джерела викидів, в межах якої ризик для здоров'я перевищує рівень прийняттого ризику (якщо здійснювалася оцінка ризику відповідно до рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій); 3) територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК (ОБРВ). У даному розрахунку фон (фонові концентрації забруднюючих речовин) доцільно враховувати. Рекомендується зазначити (визначити) території та об'єкти, які потрапляють у кожен із вище зазначених частин (територій) зони впливу, зокрема: населені пункти; сельбищну територію, зону житлової забудови чи зони відпочинку (при цьому доцільно, за наявності затвердженої містобудівної документації, визначити площу, а в інших випадках - за ортофотопланами (спутниковими знімками) рекомендується оцінити орієнтовну площу зачепленої території з житловими і громадськими будівлями); природоохоронні території та об'єкти, об'єкти культурної спадщини; інші вразливі об'єкти.

Розділ VII. Оцінка впливу на поверхневі води

1. Загальні настанови

1. В оцінці впливу на поверхневі води рекомендується визначити поточний стан поверхневих вод, визначити та оцінити ймовірні джерела і рівні впливу на води від планованої діяльності у зв'язку з водокористуванням, водовідведенням, хімічним забрудненням, фізичними та біологічними впливами на води, з урахуванням вимог Водного кодексу України до умов розміщення, проєктування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод.
2. Якість води водних об'єктів на поточний і планований стани рекомендується оцінювати на відповідність гігієнічним нормативам якості води (зокрема, гігієнічним вимогам до складу та властивостей води водних об'єктів в пунктах господарсько-питного і культурно-побутового водокористування відповідно до додатку II до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. №173 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за № 379/1404), екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод, нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, та (у разі їх встановлення органами місцевого самоврядування) нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення.
3. Якщо передбачено скидання супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ у морське середовище, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) необхідність та умови скидання, виходячи з оцінок екологічної виправданості, технічної спроможності до їх очищення та економічної доцільності.

2. Опис поточного стану

1. В оцінці впливу на поверхневі води доцільно враховувати поточний стан зачепленого масиву (масивів) поверхневих вод на місцевому рівні.
2. Поточний стан зачепленого масиву (масивів) поверхневих вод за гідрологічним режимом може бути охарактеризований за даними без встановлення строку їх давності; поточний

стан за морфологічними умовами та біологічними показниками рекомендується описувати за даними останніх 5-15 років, а за хімічними і фізико-хімічними показниками – за даними останніх п'яти років.

3. Поточний стан зачепленого масиву (масивів) поверхневих вод доцільно описувати в межах спеціально визначеної території. Відповідно до законодавства щодо розроблення нормативів ГДС, а також з огляду на ймовірні впливи від забору води, скидання зворотних вод та проведення робіт на землях водного фонду, до необхідної для опису поточного стану території рекомендується включати: 1) у разі організованого скидання зворотних (стічних) вод - масив поверхневих вод або його частину у місці (місцях) випуску зворотних вод і на проміжку не менше 1,5 км вниз за течією у водотоках, у водоймах - на акваторії не менше 1,5 км навколо місця скидання, а також у фоновому створі, обраному відповідно до порядку розробки ГДС; 2) у разі організованого забору води – масив поверхневих вод або його частину у місці (місцях) забору; 3) у разі зміни гідроморфологічних показників водного об'єкта, у тому числі появи перешкод у руслі, зміни характеристик водного режиму, морфології русла, берегів чи заплави, - частину масиву поверхневих вод, яка зазнає прямого і непрямого впливу (наслідків) таких змін згідно з гідрологічними розрахунками; 4) у разі здійснення планованої діяльності в межах визначеної проєктом водоохоронної зони, на заплаві, у прибережній захисній смузі, а також у разі прямого примикання території планованої діяльності до прибережної захисної смуги - на проміжку не менше 1,5 км вниз за течією від межі території планованої діяльності (приведеної до берегової лінії) у водотоках, а у водоймах - на акваторії не менше 1,5 км навколо межі території планованої діяльності, а також у створі, обраному в якості фонового.
4. В межах території, спеціально визначеної для опису поточного стану поверхневих вод, рекомендується зібрати і представити у Звіті відомості про водотік або водойму, місця забору води для централізованого водопостачання, місця централізованого водокористування для рекреаційних і оздоровчих потреб (рекреаційні пункти, пляжні зони), рибогосподарські водні об'єкти (їх частини), зони (території) водних об'єктів, що охороняються, діючі, недіючі і запроєктовані гідротехнічні споруди та меліоративні системи, водовипуски інших водокористувачів, із позначенням об'єктів і територій на картосхемі (картосхемах).
5. У відомостях про водотік доцільно зазначати: його найменування або найменування відповідної водогосподарської ділянки, площу його водозбірного басейну (або відповідної ділянки басейну), характеристику у місцевих умовах морфологічних параметрів та умов русла, стану прибережної захисної смуги, особливостей заплави та островів (за наявності в межах території планованої діяльності та на акваторії на відстані до 1,5 км навколо), основних даних про водний режим (витрата води та інші розрахункові гідрологічні показники на підставі даних спостережень у контрольних створах або на відповідних гідрологічних постах) та регулювання стоку; наявність правил експлуатації та режиму роботи водного об'єкта; екологічну обстановку у місцевих умовах або на водогосподарській ділянці і напрямки (потреби) спеціального водокористування.
6. Поточний стан зачепленого планованою діяльністю масиву (масивів) поверхневих вод рекомендується оцінювати за показниками відповідно до водного законодавства (додаток 2 цих Методичних рекомендацій). Поточний стан доцільно порівняти із референційними умовами для даного типу масиву поверхневих вод, якщо їх було визначено державним моніторингом вод відповідно до встановленого порядку.
7. За наявності водозаборів для централізованого водопостачання населення, лікувальних та оздоровчих потреб, у чиїх зонах санітарної охорони здійснюватиметься планована діяльність, рекомендується надавати картографічні матеріали, кількісну і якісну характеристику водозаборів, а також перелік робіт і заходів планованої діяльності у межах поясів зон санітарної охорони.

8. У разі планування (проектування) нового водозабору, від відповідних органів влади – розпорядників публічної інформації доцільно отримати дані щодо сумарної частки забору поверхневих вод по відношенню до прибуткової частини водогосподарського балансу для даної водогосподарської ділянки або даного водотоку/ водойми. Спеціальну увагу рекомендується приділяти тим водогосподарським ділянкам або водним об'єктам, в межах яких на поточний стан (без планованої діяльності) об'єм води, що забирається для користування, становить понад 25% поверхневого стоку в замикаючих розрахункових створах цих ділянок в умовах середньої водності та понад 30% стоку – в маловодні роки. За таких водогосподарських умов, варто розглянути (оцінити) вплив планованої діяльності, яка передбачає подальше збільшення забору води з безповоротним водоспоживанням, на водність річок та водойм, з урахуванням прогнозу водності та охарактеризувати виправдані альтернативи або заходи для збереження водності.
9. У разі планованої діяльності, що передбачає пряме втручання у гідроморфологічні умови середньої або малої річки і регулювання її водного стоку, рекомендується зібрати інформацію про рівень зарегульованості річки (співвідношення загального об'єму водосховищ і ставків у басейні річки до обсягу стоку річки в розрахунковий маловодний рік, який спостерігається один раз у двадцять років) від відповідних органів влади та оцінити такий рівень на предмет відповідності вимогам водного законодавства щодо регулювання стоку річок і створення штучних водойм.
10. За наявності затвердженого плану управління річковим басейном, до якого належить зачеплений планованою діяльністю водний об'єкт (об'єкти), доцільно охарактеризувати плановану діяльність на відповідність екологічним цілям, визначеним у плані.
11. Якщо планованою діяльністю передбачається скидати зі зворотними водами такі забруднюючі речовини, за якими не здійснюється державний моніторинг вод на державному, регіональному чи місцевому рівнях, то рекомендується роботу з визначення вмісту таких речовин у водному об'єкті на поточний стан, на підставі репрезентативних за кількістю і часом проб і вимірювань, виконаних у планованій зоні змішування та у контрольному створі.
12. Відомості про водний об'єкт (масив поверхневих вод), яких бракує, у тому числі про його особливості (показники) на місцевому рівні, що зазнають впливу планованої діяльності, доцільно збирати за спеціальними еколого-гідрологічними вишукуваннями і дослідженнями.
13. Еколого-гідрологічні вишукування і спеціальні дослідження, а також відбір проб та вимірювання доцільно здійснювати відповідно до керівних нормативних документів, національних стандартів та/ або методик, прийнятих у державному моніторингу вод.
14. Місце (місця) виконання спостережень, вимірювань, відбору проб рекомендується визначати в межах території, спеціально визначеної для опису поточного стану поверхневих вод, а у випадках, якщо планованою діяльністю передбачається скидання зворотних вод, – також з урахуванням правил, прийнятих при розробленні нормативів ГДС забруднюючих речовин, і Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 р. №465.

3.Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінку ймовірного впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет: 1) впливу на водність водотоку або водойми; 2) фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта, 3) впливу на якість води у водному об'єкті, на перспективи дотримання нормативів якості води у лімітуючих створах (на ближніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), водозаборах централізованого водокористування, у зонах (територіях), що охороняються, уразливих зонах (визначених згідно з критеріями визначення уразливих та менш уразливих зон)); 4) впливу на засмічення і замулення водного об'єкта; 5) фізичних (гідроморфологічних) впливів, що активізують шкідливу дію вод (руйнування берегів,

- затоплення, підтоплення та ін.) і пов'язані небезпечні геологічні процеси. Ймовірні впливи на водні екосистеми розглядають у складі оцінки впливу на фауну, флору і біорізноманіття.
2. В оцінці ймовірного впливу на поверхневі води рекомендується користуватися методологією, прийнятою для розроблення нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти, а також іншими методологіями, прийнятими у гідрологічних дослідженнях та/ або еколого-гідрологічних вишукуваннях.
 3. Якщо планована діяльність призводить до додаткового скаламучування води (наприклад, при проведенні робіт на землях водного фонду, у разі скидання зворотних вод з високим вмістом завислих речовин, що значно змінює якість води у контрольному створі), то для оцінки ймовірного впливу на якість води рекомендується виконати моделювання та оцінку шлейфу (плями) додаткової каламутності, користуючись методами розрахунків і математичними моделями, прийнятими у гідравліці рік та водосховищ, та визначити площу і ділянки акваторії з ймовірними наднормативними концентраціями завислих речовин (концентраціями, що перевищують нормативи екологічної безпеки або значно перевищують природний у вміст у воді водного об'єкта).
 4. Оцінку рівня забруднення донних відкладів водних об'єктів (поточний стан і прогноз) доцільно здійснювати в індивідуальних випадках; наприклад, така оцінка може бути доцільною або необхідною у випадках передбаченої Законом діяльності щодо установок для очищення стічних вод, морських і річкових портів, спеціалізованих морських і річкових терміналів. Рекомендується оцінювати забруднення донних відкладів нафтопродуктами, бенз(а)піреном, залізом загальним і важкими металами.

Розділ VIII. Оцінка впливу на підземні води

1. Загальні настанови

1. Характеристики показників хімічного складу підземних вод на поточний стан, а також оцінку впливу на такі показники рекомендується здійснювати у випадках, коли а) хімічний склад вод у цьому водоносному горизонті з високою ймовірністю зазнає впливу планованої діяльності; б) ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні, що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення.
2. Якщо передбачено скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) таку необхідність, виходячи з оцінок екологічної виправданості і техніко-економічної доцільності. В обґрунтуванні можуть враховуватися (за наявності): результати спеціальних досліджень, гідрогеологічний висновок про ймовірні зміни гідрогеологічних умов з початком провадження планованої діяльності, результати державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів (державної геологічної експертизи).

2. Опис поточного стану

1. До обсягу досліджень підземних вод на поточний стан рекомендується включати: 1) підземні води (водоносний горизонт), з яких здійснюється забір води; 2) підземні водоносні горизонти, до яких повертаються супутньо-пластові води нафтогазових родовищ або скидаються зворотні води (у тому числі шахтні, кар'єрні і рудникові) чи захоронюються стічні води; 3) ґрунтові чи інші підземні води, що зазнають прямого впливу від об'єктів, передбачених планованою діяльністю, наприклад, від зрошувальних і обводнювальних систем, інших меліоративних систем, водосховищ і каналів, гідротехнічних споруд, 4) ґрунтові води на території планованої діяльності, не перекриті водотривким геологічним шаром, у випадках експлуатації накопичувачів промислових, побутових і

сільськогосподарських стоків чи відходів; 5) ґрунтові води, чиї потоки будуть перекриті або змінені (перенаправлені або понижені через дренаж) спеціальними інженерними заходами безпосередньо під час планованої діяльності.

2. Поточний стан підземних вод рекомендується характеризувати на предмет: найменування водоносного горизонту (горизонтів) за водомісткими породами або ін., глибини залягання підземних вод, літологічного складу і потужності перекриваючих і підстилаючих водотривких відкладів та оцінки у зв'язку з цим природної захищеності підземних вод від забруднення; фільтраційних властивостей водоносних горизонтів (які ймовірно зазнають впливу планованої діяльності); встановленого гідравлічного зв'язку водоносних горизонтів між собою та/ або з поверхневими водами, оцінки ймовірності зв'язку підземних вод з наявними водно-болотними угіддями; показників кількісного стану (потужність водоносного горизонту, статичні рівні вод і режим динамічних рівнів вод); за потреби, показників хімічного стану (фізико-хімічних і хімічних показників якості води) - фонових (визначених у свердловинах з даного водоносного горизонту у регіоні, але за межами території планованої діяльності та інших джерел забруднення) і на території планованої діяльності, згідно зі встановленими санітарними нормами чи гігієнічними вимогами та нормативами екологічної безпеки водокористування або галузевими нормативами (в залежності від напрямку використання вод).

3.Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із: 1) забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод; 2) ймовірним поширенням хімічного або теплового забруднення від розташованих наземних чи підземних об'єктів (будівель, споруд, об'єктів поводження з відходами, складів сировини або продукції); 3) осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивації земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води (на інфільтрацію, випаровування).
2. В оцінці впливу на підземні води рекомендується застосовувати спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, а в оцінці ймовірності забруднення – методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення (протифільтраційні заходи або ін.).
3. У випадках, коли передбачається відведення дренажних вод і/ або втрати води на інфільтрацію, рекомендується здійснити розрахунки прогнозних обсягів дренажних вод і/ або втрат води, і врахувати результати у прогнозуванні змін рівневого режиму підземних вод.

Розділ IX.Оцінка впливу на надра

1. Загальні настанови

1. Рекомендації з оцінки впливу на надра доцільно застосовувати до планованої діяльності, що пов'язана з видами користування надрами, передбаченими законодавством, а також із прямим втручанням у надра. За потреби, оцінка впливу на надра може здійснюватися щодо інших видів планованої діяльності та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно з Законом.
2. У характеристиці планованої діяльності, яка включає у себе види користування надрами, рекомендується зазначати плановані обсяги видобування корисних копалин або інших видів користування надрами, якісну характеристику надр (корисних копалин), систему

розробки, способи (технології) видобування і розкрити згідно з матеріалами, розробленими до початку проєктних робіт, або проєктною документацією щодо планованої діяльності, послідовність (черговість) відпрацювання ділянок, пластів, покладів (якщо цього потребують гірничо-технічні умови), відомості про можливість селективної виїмки супутніх корисних копалин, засоби механізації та автоматизації, якщо передбачено - схеми збагачення і переробки мінеральної сировини, плановані рішення з раціонального використання розкривних та інших порід і відходів виробництва, роздільного складування супутніх корисних копалин та відходів виробництва, що можуть бути в майбутньому використані, додають спеціальні (гідрогеологічні, екологічні та ін.) умови розроблення родовищ корисних копалин, якщо такі було визначено державною експертизою та оцінкою запасів корисних копалин.

3. В оцінці впливу на надра можуть враховуватися дані з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень, державного інформаційного геологічного фонду України (розпорядник інформації - ДНВП «Геоінформ України»), веб-порталу «Національна інфраструктура геопросторових даних».

2. Опис поточного стану

1. Надра на поточний стан рекомендується характеризувати за тими геологічними (інженерно-геологічними) горизонтами, що зазнають прямого впливу планованої діяльності. У характеристиці рекомендується зазначати геологічну будову (порядок нашарування відкладень, їхні типи, потужність, інженерно-геологічні, фізичні, фізико-хімічні властивості порід (горизонтів), що будуть розкриті (якщо такі властивості порід (горизонтів), що будуть розкриті, належать до небезпечних екологічних факторів, що впливають або можуть вплинути на стан довкілля під час розвідки і розроблення родовища), рівні підземних вод (за наявності) і водоносні горизонти, що будуть розкриті, місцеві умови, що сприяють небезпечним геологічним процесам (ерозія, абразія, затоплення, підтоплення, зсуви, обвали, карст, селеві потоки та ін.), особливо з початком провадження планованої діяльності.

3. Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет: 1) прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкривних та інших порід, розміри кар'єрної виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо; 2) непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин; 3) ймовірних умов, що складуться на території по завершенню планованої діяльності, та оцінка у зв'язку з цим потреби, строків, обсягів і технологій рекультивації. Наводять розрахункові значення площ і локалізації порушених земель чи надр, величини зрушень і деформацій на підроблюваних територіях.
2. У випадку планованої діяльності, пов'язаної з видами користування надрами, передбаченими законодавством, до Звіту рекомендується додавати, за наявності, копію спеціального дозволу на користування надрами.

Розділ X. Оцінка впливу на землі і ґрунти

1. Загальні настанови

1. Вплив на землі і ґрунти рекомендується розглядати та оцінювати у випадках планованої діяльності, яка призводить або ймовірно призводитиме (в умовах нормального режиму експлуатації та/ або у випадках аварій чи надзвичайних ситуацій): 1) щодо земель (земельних ресурсів) - до змін у цільовому призначенні, видах використання, якісному стані земель; до деградації і забруднення земель; до виникнення порушених земель, до необхідності у рекультивації земель; до значного скорочення площ багаторічних насаджень, сіножатей і пасовищ, захисних насаджень (полезахисних лісосмуг) у складі агроландшафтів та земель сільськогосподарського призначення (якщо при цьому на державному або місцевому рівнях були встановлені, відповідно до законодавства про охорону земель, нормативи оптимального співвідношення земельних угідь); 2) щодо ґрунтів – до порушення ґрунтового покриву і природних властивостей ґрунтів (складу, структури і порядку шарів ґрунту), до деградації і забруднення ґрунтів.
2. Джерелом вище зазначених ймовірних впливів може бути, наприклад, діяльність наступного характеру: що передбачає забудову та/ або будівництво (спорудження) об'єктів (житлово-комунального, промислового, транспортного, іншого призначення) на земельних ділянках, застосування нових технічних засобів і технологій, що впливають на землі і ґрунти; яка пов'язана з поводженням з відходами і використанням небезпечних хімічних речовин та зумовлює забруднення земель і ґрунтів небезпечними речовинами; що передбачає використання ерозійно- та зсувонебезпечних земельних ділянок або призводить до ерозії та зсувів (у тому числі через використання специфічних технологій, техніки, машин і механізмів); при спорудженні та експлуатації лінійних інженерних споруд (доріг, трубопроводів, ліній електропередачі та зв'язку, а також інших лінійних інженерних споруд), здійсненні меліорації, веденні лісового господарства, веденні водного господарства і наданні земель водного фонду для рибогосподарських цілей, використанні осадів стічних вод.
3. Територію досліджень поточного стану земель і ґрунтів та оцінки впливу на їх стан рекомендується визначати з урахуванням: а) території планованої діяльності (включаючи ділянки підготовчих і будівельних робіт та ділянки, що будуть тимчасово використовуватися), б) розміру санітарно-захисної зони (у випадках, коли законодавство передбачає її встановлення), в) інших земельних ділянок, що зазнають прямих (фізичних) порушень в ході провадження діяльності включаючи підготовчі і будівельні роботи, г) суміжних (прилягаючих) земельних ділянок, на яких внаслідок забруднення, ерозії або інших порушень ймовірними є погіршення чи втрата корисних властивостей і функцій земель, наприклад, падіння продуктивності земель, ефективності їх використання за призначенням і дохідності з одиниці площ (тобто, зниження вартості за економічною та грошовою оцінкою земель), втрата екологічних або соціальних функцій, які виконують землі лісового фонду, водного фонду, землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.
4. В оцінці впливу на землі і ґрунти можуть враховуватися дані матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань.

2. Опис поточного стану

1. Поточний стан земель і ґрунтів рекомендується характеризувати в межах території досліджень, визначеної відповідно до підпункту 3 пункту 1 розділу 10 даних Методичних рекомендацій.
2. Для актуалізації відомостей про забруднення і деградацію земель і ґрунтів можуть здійснюватися еколого-геохімічна зйомка та інші спеціальні ґрунтові вишукування і дослідження
3. Поточний стан земель рекомендується характеризувати на предмет: категорії і цільового призначення земель та їхніх власників/ землекористувачів; належності до особливо цінних земель або особливо цінних груп ґрунтів; корисних властивостей і функцій земель,

пов'язаної з цим продуктивності, дохідності, інших аспектів економічної та грошової оцінки земельних ділянок; обмежень у використанні суміжних до території планованої діяльності (прилягаючих щонайменше за однією зі сторін) земельних ділянок (якщо на таких діють певні обмеження – природоохоронні, містобудівні, інші); основних природних властивостей земель - їх рельєфу (висоти, тип, форми та елементи, інтенсивність сучасних геоморфологічних процесів), ландшафтів, ґрунтового покриву і ґрунтотвірних порід; фактів деградації земель внаслідок антропогенного впливу та негативних природних явищ, наявності ерозійно небезпечних, зсувонебезпечних, деградованих, техногенно забруднених земель та оцінки їх екологічного та еколого-інженерного стану; спеціальних об'єктів і споруд, що будуть передані разом із земельною ділянкою у власність/ користування, таких, як геодезичні знаки, протиерозійні та гідротехнічні споруди, мережі зрошувальних і осушувальних систем, охоронювані об'єкти (природно-заповідний фонд, об'єкти культурної спадщини), інші техногенні споруди (трубопроводи та інші інженерні мережі, мережі зв'язку, шахти, колодязі, будівлі або ін.); для об'єктів підвищеної небезпеки – місцеву або регіональну структурно-тектонічну обстановку.

4. У випадках, коли планована діяльність передбачає нове будівництво, також доцільно описати на поточний стан загальні інженерно-геологічні та геологічні умови, у тому числі несприятливі (просідання або просідаючі ґрунти, підроблювані території, сейсмічні впливи, близьке залягання ґрунтових вод, агресивні ґрунтові води та ін.). Вищий рівень деталізації інформації про місцеві інженерно-геологічні та геологічні умови рекомендується забезпечувати у випадках планованої діяльності, яка включає потенційно небезпечні об'єкти (згідно із законодавством про об'єкти підвищеної небезпеки та встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів).
5. На картографічних матеріалах, що стосуються поточного стану земель, рекомендується відображати у великому масштабі топографію місцевості, категорії суміжних земель та/ або види угідь, місцеві водотоки і водойми (у тому числі малі та пересихаючі), яри і балки, водно-болотні угіддя, лісові землі, захисні лінійні насадження, інші зелені насадження, за наявності - ерозійно небезпечні, зсувонебезпечні, техногенно забруднені і деградовані землі.
6. Поточний стан ґрунтів доцільно характеризувати у разі наявності родючого шару ґрунту та/ або природного ґрунтового покриву у місці провадження планованої діяльності.
7. В оцінці рівня забруднення ґрунтів або верхніх шарів, що замінують ґрунти, на поточний стан рекомендується порівнювати фактичні значення зі встановленими нормативами гранично допустимого забруднення ґрунтів і з фоновим вмістом (фоновими концентраціями) хімічних речовин у ґрунтах району (якщо фоновий вміст встановлено суб'єктами державної системи моніторингу довкілля або науковими установами). Оцінку забруднення ґрунтів на поточний стан, прогнози щодо міграції забруднюючих речовин на сусідні землі чи у підземні води рекомендується здійснювати диференційовано, в залежності від: 1) різновиду ґрунтів та їхніх буферних властивостей; 2) рухливих форм забруднюючих речовин (якщо встановлено норматив за рухливою формою); 3) кратності перевищення фактичних значень над фоновим вмістом та/ або нормативами.
8. Прямі ґрунтові вишукування і відбір ґрунтових проб доцільно організовувати на пробних ділянках. Кількість і розташування пробних ділянок рекомендується визначати в залежності від рельєфу і напрямків стоку атмосферних опадів, переважаючих вітрів і шлейфу забруднюючих речовин (особливо пилу), побудованого за розрахунком забруднення атмосферного повітря від джерел викидів планованої діяльності, особливостей функціонально-планувальної структури або зонування території, яка потрапляє у зону впливу викидів та поверхневих (атмосферних) стічних вод від планованої діяльності. Пробні ділянки рекомендується зосереджувати уздовж переважаючого напрямку (напрямків): а) розсіювання забруднюючих речовин, особливо пилу, від джерел викидів планованої діяльності; б) ймовірного поширення хімічного забруднення від планованої діяльності з

поверхневим водним стоком. Пробні ділянки не доцільно закладати у санітарно-захисних зонах або санітарних розривах наявних на поточний стан об'єктів та у смугах відведення автомобільних доріг, що не належать до планованої діяльності, в інших місцях, де інтенсивність забруднення земель від інших, ніж планована діяльність, об'єктів є вищою.

9. Опис ґрунту, відбір ґрунтових проб, підготовку та аналіз проб доцільно здійснювати відповідно до національних стандартів, а для земель сільськогосподарського призначення і в разі зміни їх цільового призначення – згідно з методологією агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення.

3. Опис і оцінка можливого впливу

1. Відповідно до законодавства про охорону земель, при розміщенні об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, враховуються результати інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель.
2. Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет: 1) впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель; 2) впливу на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.
3. Корисні властивості земель і пов'язані з цим ефективність використання, дохідність та економічну і грошову оцінку земель, повноту екологічних функцій певних категорій земель рекомендується визначати (оцінювати) у розрізі їх поточного і планованого стану (поточного і планованого цільового призначення).
4. Якщо планована діяльність передбачає джерела забруднення ґрунтів і земель, зокрема, стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря, джерела утворення небезпечних відходів чи об'єкти поводження з відходами, сировину або продукцію з вмістом речовин, які (з урахуванням специфіки технологічного процесу і виробничого майданчика) можуть забруднювати ґрунти, то рекомендується здійснити оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів, виходячи а) зі складу хімічних речовин, які містяться у викидах, відходах, сировині чи продукції, та б) зі встановлених нормативів гранично допустимого забруднення ґрунтів або, за відсутності перших, - гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті.
5. Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин: 1) що ймовірно потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій внаслідок провадження планованої діяльності; 2) що можуть бути факторами забруднення земель і ґрунтів на поточний стан, враховуючи (за наявності такої інформації) господарську діяльність або техногенні аварії, що мали місце на земельній ділянці (ділянках) у минулому. Особливу увагу доцільно акцентувати на речовинах I-II класів небезпечності, а також більш стійких до розкладання/знешкодження.
6. Якщо планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси, то рекомендується здійснювати оцінку впливу планованої діяльності на деградацію земель і ґрунтів. Критеріями оцінки можуть бути, наприклад: а) нормативи показників деградації земель і ґрунтів та б) ризик розвитку небезпечних геологічних процесів та інших видів деградації земель (ерозія, зсуви, підтоплення, заболочення, засолення та ін., відповідно до законодавства про охорону земель), їхні територіальні масштаби та інтенсивність. В оцінці рекомендується враховувати зовнішні та внутрішні чинники: специфіку рельєфу і сучасні геоморфологічні процеси у місцевих

умовах, схильність місцевого геологічного середовища до небезпечних геологічних процесів, виробничі процеси планованої діяльності. До встановлення нормативів показників деградації земель і ґрунтів для кожної категорії земель у порядку, передбаченому законодавством з охорони земель, рекомендується користуватися національними стандартами (додаток 5 до цих Методичних рекомендацій).

7. Якщо планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром ґрунту (з його подальшим зняттям або без зняття), то рекомендується здійснювати оцінку впливу на ґрунти з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів.
8. Якщо планована діяльність передбачає зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання.
9. В оцінці варто застосовувати методологію агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, а також інші доступні науково достовірні методології.

Розділ XI. Оцінка впливу на фауну, флору, біорізноманіття

1. Загальні настанови

1. Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив на а) стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу, а також б) стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин.
2. В якості об'єктів оцінки впливу рекомендується розглядати: 1) важливі для збереження природні території згідно з пунктом 1 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, як в цілому, так і їх функціональні зони, природні комплекси та об'єкти, що охороняються в їхніх межах; 2) охоронювані види фауни, флори і природні оселища (біотопи), а також особливо цінні біоресурси згідно з п.4 додатку 3, їхні зареєстровані популяції та природні середовища їх існування (місця розмноження, міграцій, зимівлі, токування, линяння, гніздових колоній, нерестовищ, постійних чи тимчасових скупчень тварин, хатки, нори, лігва та інше житло і споруди тварин, природні оселища, зайняті популяціями рослин); 3) збережені природні і напівприродні території, а також зелені і захисні насадження, згідно з пп.2 і 3 додатку 3.
3. Рекомендована послідовність при визначенні обсягу досліджень та рівня деталізації інформації в оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття представлена в додатку 7.
4. Територія, на якій оцінюють ймовірний прямий вплив на території та об'єкти, зазначені у додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, може бути обмежена місцем (місцями) провадження планованої діяльності, а також безпосередньо прилягаючою територією, якщо на неї поширюється прямий вплив.
5. В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття відповідно до рис.1, до місця провадження планованої діяльності рекомендується відносити, у тому числі, майданчики основного виробництва (основних робіт), а також допоміжного виробництва і супутніх робіт, пов'язаних з планованою діяльністю (наприклад, місця складування матеріалів, сировини і продукції, місця для будівництва або розміщення нових тимчасових або постійних будівель і споруд, для розміщення відходів і відвалів, буртів ґрунту, для накопичення стічних вод, для будівництва транспортних та інженерних мереж, для стоянок і зберігання машин та іншого технічного устаткування), санітарно-захисна зона чи охоронні зони (якщо передбачено законодавством для планованої діяльності).
6. До факторів прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується відносити:

- 6.1. пряме знищення (природної території, природного комплексу або їх частини, зелених або захисних насаджень, середовища існування тварин (гнізд, нір, лігв, місць розмноження, колоній тощо), природних оселищ);
 - 6.2. фізичну зміну або фізичне пошкодження природної території (природного комплексу), шляхом порушення ґрунтового покриву, земної поверхні і рельєфу, цілісності рослинного покриву, у т.ч. через підготовчі і будівельні роботи, інженерну підготовку і захист території, прокладання інженерних або транспортних мереж, днопоглиблювальні роботи, розчищення русла ріки, рекультивацію, висадку зелених насаджень;
 - 6.3. фізичну зміну гідроморфологічних показників річки або водойми (на ділянках днопоглиблювальних робіт і прокладання комунікацій на землях водного фонду, у місцях зміни берегів і заплави, на ділянках розчищення і зміни річкового русла, у місцях встановлення гребель або інших гідротехнічних споруд на річках, у разі проведення прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя);
 - 6.4. створення бар'єру для міграції тварин (особливо для об'єктів, зазначених у п.4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій);
 - 6.5. поділ цілісної природної території (природного комплексу) на фрагменти шляхом прокладання доріг, просік, інженерних мереж, влаштування штучних бар'єрів;
 - 6.6. відділення (ізоляцію) одного кластеру природної території від іншого шляхом руйнування (знищення) екологічного коридору між ними (для природно-заповідних територій кластерного типу);
 - 6.7. пряме пошкодження дерев, кущів, трав'янистого покриву (у т.ч. через рубки догляду), середовища існування тварин (гнізд, нір, лігв, місць розмноження, колоній тощо);
 - 6.8. турбування тварин під час здійснення підготовчих і будівельних робіт, а також виробничих процесів;
 - 6.9. складування знятого ґрунту, вийнятих порід, донних відкладів або корисних копалин, матеріалів, сировини або відходів на ділянці природної території (природного комплексу), зеленого або захисного насадження;
 - 6.10. скидання зворотних вод безпосередньо на (у) дану ділянку водотоку або водойми (рекомендується розглядати територію зони змішування зворотних вод з водою водного об'єкта);
 - 6.11. забір води з масиву поверхневих вод (у місці забору);
 - 6.12. затоплення для створення водосховища або іншого штучного водного об'єкта.
7. Окремо рекомендується розглянути, описати та оцінити ймовірний значний вплив на важливі для збереження території, зазначені у п.1 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, та об'єкти, зазначені у п.4 додатку 3, що розташовуються за межами місця провадження планованої діяльності і при цьому:
- 7.1. ймовірно зазнають забруднення внаслідок скидання зворотних вод. Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються в акваторії та у прибережних захисних смугах на відрізу 1 км нижче за течією від водовипуску у річці та у радіусі 1 км від водовипуску – у водоймі, незалежно від ступеня очищення зворотних вод;
 - 7.2. ймовірно зазнають затоплення або підтоплення, інших змін гідрологічного (гідрогеологічного) режиму внаслідок провадження планованої діяльності (будівництва гребель, водосховищ, дамб чи інших гідротехнічних споруд, будівництва та експлуатації зрошувальних та осушувальних систем, водовідведення поверхневих стічних вод, відкачування шахтних і кар'єрних вод, підроблювання земель над гірничими виробками);
 - 7.3. ймовірно зазнають деградації земель (через ерозію і яроутворення, зсуви, обвали, селі, руйнування берегів, вторинне засолення), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів і невиконання природоохоронних заходів під час провадження планованої діяльності, враховуючи зовнішні і внутрішні фактори

ризик деградації земель (місцеві природні умови та особливості здійснення планованої діяльності - гірничодобувні і вибухові роботи, земляні будівельні роботи, роботи з рекультивації, штучне зрошення). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності; у випадках підземного видобування корисних копалин - рекомендується розглянути важливі для збереження території, що розташовуються на підроблюваних територіях над підземними гірничими виробками;

- 7.4. ймовірно зазнають значного або незворотного забруднення земель (або акваторії), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів чи невиконання заходів екологічної безпеки під час провадження планованої діяльності або у надзвичайних ситуаціях, враховуючи фактори ризику планованої діяльності (накопичувачі промислових чи сільськогосподарських стоків чи відходів, забруднених шахтних, кар'єрних чи рудникових вод, склади небезпечних хімічних речовин, пестицидів і агрохімікатів, радіоактивних речовин, майданчики-накопичувачі небезпечних відходів, відходів і побічних продуктів хімічного виробництва, видобування нафти). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності на рівнинному рельєфі або вниз по схилу; у випадках видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі, будівництва морських і річкових терміналів – території та об'єкти, що ймовірно зазнають забруднення нафтою у надзвичайних ситуаціях.
8. Оцінку впливу забруднення атмосферного повітря від викидів стаціонарних і пересувних джерел на фауну, флору і біорізноманіття здійснювати не доцільно (у зв'язку з відсутністю нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря, встановлених для тварин або рослинності).
9. З метою визначення біологічних показників природних територій (природних комплексів, наземних і водних екосистем) на місцевому рівні, ідентифікації видів тварин і рослин, типів природних оселищ, оцінки ступеня (міри) природності структури та функцій природних комплексів рекомендується здійснювати спеціальні дослідження на місцевому рівні.
10. Для ідентифікації тварин і рослин рекомендується використовувати спеціальну літературу (визначники та ін.), прийняту для відповідних груп тварин або рослин, залучати до консультацій і досліджень експертів. У переліках видів тварин рекомендується зазначати номенклатуру (повну українську і латинську назви) відповідно до Переліку видів тварин фауни України, прийнятого у Державному кадастрі тваринного світу України і оприлюдненого на веб-сайті Міндовкілля України, а назви видів рослин і типів рослинних угруповань – відповідно до номенклатури, прийнятої у спеціальній літературі (у тому числі, в національних та міжнародних охоронюваних списках).
11. Для ідентифікації типів природних оселищ (біотопів) та екосистем можуть використовуватися, наприклад: міжнародна класифікація типів природних оселищ (біотопів) Європейської інформаційної системи зі збереження природи EUNIS (за веб-пошуком «EUNIS habitat types»); класифікація типів екосистем Європи на веб-порталі Європейського Агентства з охорони навколишнього середовища (за веб-пошуком «Ecosystem types of Europe»); національні каталоги біотопів України та оселищ, включених до додатку 1 Резолюції №4 Бернської Конвенції.
12. Методологію спеціальних досліджень біорізноманіття (обсяг даних, планування польових досліджень і збирання даних, методи оброблення даних) рекомендується визначати, а оцінку стану біорізноманіття та розроблення плану відповідних заходів – здійснювати відповідно до методологій та керівних принципів, прийнятих в рамках імплементації міжнародних договорів зі збереження біорізноманіття, наприклад: 1) методології інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції; 2) керівних принципів ОВД з урахуванням питань

збереження біорізноманіття відповідно до Конвенції про охорону біорізноманіття; 3) керівництв, прийнятих в ЄС щодо ОВД та CEO по відношенню до мережі природоохоронних територій NATURA 2000; 4) керівних принципів, розроблених в рамках виконання Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів, Угоди про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря та прилеглої акваторії Атлантичного океану, Угоди про збереження кажанів у Європі. Рекомендується залучати до консультацій фахівців, що спеціалізуються на відповідній групі тварин, рослин або природних екосистем (оселищ).

13. Оцінку впливу лісгосподарської діяльності (суцільних і поступових рубок, інше) на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати відповідно до спеціальних методичних рекомендацій.

2. Опис поточного стану

1. Для забезпечення оптимального, відповідно до рис.1, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації про фауну, флору і біорізноманіття, рекомендується: здійснити детально-маршрутні польові дослідження природних територій, зазначених у пп.1 або 2 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій; зібрати відомості про об'єкти, зазначені у п.4 додатку 3 (за наявності), позначити їх місцезнаходження на великомасштабній карті-схемі, оцінити їх стан (статус) збереження. Для оцінки стану (статусу) збереження охоронюваних об'єктів рекомендується користуватися методологією, прийнятою для інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі. З методологією можна ознайомитися за довідковими документами, викладеними на веб-ресурсі Ради Європи в рамках виконання Бернської Конвенції.
2. У разі ймовірного значного впливу на важливі для збереження території (згідно з п.1 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій), у відомостях про них рекомендується зазначати: їхню категорію і назву; просторове розташування по відношенню до території планованої діяльності (на території планованої діяльності, на прилягаючих земельних ділянках (акваторії) вище по схилу, нижче по схилу, вниз за течією тощо, з визначенням найкоротшої відстані по відношенню до території планованої діяльності); природоохоронну, наукову, екологічну цінність; обмеження у землекористуванні або господарській діяльності, встановлені законодавством України щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду, іншим законодавством, що встановлює природоохоронні обмеження, проектами організації території або положеннями про об'єкти природно-заповідного фонду, планами управління територіями; типові та охоронювані природні комплекси (рослинні угруповання, типи оселищ або екосистеми), характерні та охоронювані види тварин і рослин. Додають карту-схему із взаєморозташуванням важливої для збереження території по відношенню до території планованої діяльності.
3. Природоохоронні режими та обмеження, спеціальні заходи з охорони, встановлення охоронних зон доцільно визначати з урахуванням існуючих проектів організації територій природно-заповідного фонду, положень про території та об'єкти природного-заповідного фонду, планів управління територіями Смарагдової мережі, планів заходів спеціальних адміністрацій територій природно-заповідного фонду. Відомості можна перевірити в органах місцевого самоврядування, в обласних держадміністраціях (у структурних підрозділах з питань екології), в адміністраціях територій природно-заповідного фонду, у науково-дослідних та академічних установах, які проводять дослідження на зазначених територіях.
4. При описі рослинного світу за оптимального обсягу досліджень, рекомендується забезпечити: 1) характеристику природних комплексів (природних оселищ або екосистем) за видовим багатством вищих рослин, з ідентифікацією не менше 60% видів, серед них, в першу чергу, дерева і кущі, а з трав'янистих – ресурсні рослини, рослини-індикатори стану довкілля, небезпечні карантинні та інвазійні рослини, та 2) повне обстеження природних

територій (природних комплексів) на предмет видів флори і природних оселищ, зазначених у п.4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій. Рослинний світ описують у розрізі типів природних комплексів (природних оселищ або екосистем).

5. При описі тваринного світу за оптимального обсягу досліджень, рекомендується забезпечити: 1) характеристику природних комплексів (природних оселищ або екосистем) за видовим багатством тварин, з ідентифікацією не менше 50% видового багатства хребетних тварин, з яких, у першу чергу, - мисливська фауна, великі ссавці, фонові види птахів, плазуни та земноводні, для водних екосистем – фонові види риб, а також види водних біоресурсів - об'єктів промислу; 2) повне обстеження на предмет видів фауни, зазначених у п.4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій; 3) ідентифікацію, за наявності, тварин-вселенців (інвазійних видів тварин).
6. З відомостями про рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України, поводяться у відповідності до вимог Закону України «Про Червону книгу України». Наприклад, до відомостей про місця перебування тварин Червоної книги, що є об'єктами незаконного полювання або торгівлі, та про місця зростання рослин Червоної книги України, що є об'єктами незаконного вилучення з природи для комерційних чи інших утилітарних цілей, доцільно застосовувати положення частини восьмої статті 4 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та пунктів 9 і 18 Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. №1026.
7. За мінімального обсягу досліджень, в описі на поточний стан рекомендується охарактеризувати зелені та захисні насадження за лінійними розмірами та/ або площею, віком деревостану і зімкненістю крон, будовою ярусів або рядів, а у випадках, коли передбачається будівництво з видаленням насаджень, - здійснити подеревну зйомку і таксацію насаджень. Фауну у складі насаджень перевіряють на наявність охоронюваних видів тварин (зазначених у п.4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій) та їхніх середовищ існування (гнізда, нори, лігва, колонії тощо).
8. Для визначення площ природних територій (природних комплексів, природних оселищ) рекомендується використовувати відкриті веб-ресурси на базі геоінформаційних технологій (наприклад, веб-ресурси з ортофотопланами, Google Планета Земля тощо).
9. Зміст рекомендованих додатків до опису поточного стану фауни, флори і біорізноманіття: 1) картографічні матеріали; 2) витяг зі звіту (або стислий звіт) про спеціальні дослідження фауни, флори і біорізноманіття, що містить: технічне завдання, відомості про авторів звіту і виконавців робіт, опис методології спеціальних досліджень, основні результати, узагальнені у табличному форматі, експертні висновки з отриманих результатів та експертні рекомендації до заходів зі збереження біорізноманіття.

3. Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінку впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати на предмет: 1) внеску планованої діяльності у збереження або деградацію важливих для збереження природних територій, зазначених у пп.1 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, або природних комплексів, що є середовищем існування об'єктів, зазначених у п.4 додатку 3; 2) характеру ймовірних наслідків значного впливу (наприклад, знищення, порушення) та їх кількісної оцінки; 3) ймовірності забруднення природних територій (природних комплексів) від планованої діяльності, враховуючи внутрішні та зовнішні чинники (характеристики планованої діяльності, відстані, рельєф, бар'єри і буферні зони, шляхи міграції забруднюючих речовин; для водних територій має значення напрямок і швидкість течії, обмін річковими наносами); 4) перспектив (спроможності) відновлення природних територій, комплексів або об'єктів, в тому числі за рахунок заходів, які здійснить суб'єкт господарювання.

2. Вплив на тваринний світ розглядають з урахуванням положень Законів України «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», інших нормативно-правових актів у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.
3. Ймовірну деградацію природних територій (природних комплексів) рекомендується оцінювати за площами, які зазнають знищення, прямого порушення, забруднення земель (вод), деградації земель, поділу на фрагменти, внаслідок дії факторів, які рекомендується розглядати у пунктах 6-7 розділу II.1 даних Методичних рекомендацій.
4. Для оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, пропонується використовувати наступну відносну шкалу: 1 – природна територія (природний комплекс, об'єкт) легко відновлюється або перспективи відновлення хороші; 2 - відновлення можливе, але із задовільним результатом, 3 – відновлення дуже складне або мало ймовірне.
5. В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується застосовувати методи наукового аналізу, метод експертних оцінок та шкали з відносними градаціями. В оцінці рекомендується враховувати характеристики, що містяться у розділах 3 і 4 Звіту (щодо опису поточного стану довкілля та опису факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу, у частині, що стосується фауни, флори і біорізноманіття). Якщо будують шкалу впливу з відносними градаціями, то за відносний нуль доцільно приймати такий вплив, при якому жодна охоронювана природна територія або об'єкт, ймовірно, не зазнають впливу, а за максимальну градацію – ймовірну втрату певних важливих для збереження територій (їх частини) або охоронюваних об'єктів, негативний вплив на виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх функцій (природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших).
6. Виходячи з оцінки впливу планованої діяльності на збереження та деградацію природних територій та об'єктів, а також оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, рекомендується планувати заходи з уникнення, зменшення, усунення та, за потреби, компенсації негативного впливу та / або розглядати виправдані альтернативи, зважаючи їхні переваги і втрати.
7. Якщо ймовірним наслідком планованої діяльності є а) втрата цілого комплексу охоронюваних об'єктів (видів та їхніх природних середовищ існування, комплексу природних оселищ), б) втрата об'єктів природно-заповідного фонду або в) погіршення виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших функцій внаслідок провадження планованої діяльності, то варто розглянути виправдані альтернативи.
8. Оцінку впливу на зелені насадження рекомендується здійснювати на предмет: дотримання встановлених правил утримання зелених насаджень; порівняння показників рівня озеленення під час провадження планованої діяльності з нормативними, згідно з правилами утримання зелених насаджень.
9. Знищення (видалення, вирубування) або пряме порушення зелених та захисних насаджень підлягає компенсації відповідно до законодавства.

Розділ XII. Оцінка впливу на клімат

1. Опис поточного стану

1. Опис поточного стану довкілля за кліматичними показниками рекомендується складати на основі довідок, отриманих від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля і підпорядкованих їм метеорологічних організацій.
2. Вищий рівень деталізації інформації про кліматичні показники на поточний стан доцільно забезпечувати у разі планованої діяльності (об'єктів), які: 1) включені до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу,

- звітності та верифікації; 2) передбачають: 2.1) будівництво або розширення полігонів (місць видалення і захоронення) побутових чи інших відходів обсягом 100 тонн на добу або більше; 2.2) будівництво гребель, водосховищ та інших об'єктів для утримання води, визначених у Законі; 2.3) суцільні та поступові рубки, сільськогосподарське та лісогосподарське освоєння, рекультивацію та меліорацію земель, насадження лісу в обсягах і тлумаченні, визначених Законом; 2.4) проведення робіт зі зміни русел річок; 2.5) міжбасейновий перерозподіл стоку річок.
3. Кліматичні і метеорологічні умови на поточний стан рекомендується характеризувати на предмет: середніх температур повітря (середніх за рік, за літній і зимовий періоди, найнижчих взимку, найвищих влітку, за потреби – середньомісячних); середньорічної кількості опадів, за потреби – середньомісячних кількостей та максимальної інтенсивності опадів за теплий період (у міліметрах на хвилину або годину); розподілу і частоти вітрів за румбами; джерел даних і періоду метеорологічних спостережень. Якщо дозволяє тривалість неперервних гідрометеорологічних спостережень, то оцінюють прояви зміни клімату у регіональних умовах (зміни середніх температур, збільшення тривалості жарких і бездощових періодів, збільшення частоти температурних інверсій, суховіїв, пилових бур, повеней і паводків за останні десятиліття).
 4. Якщо планована діяльність ймовірно чинитиме значний вплив на розташовані поряд поверхневі водні об'єкти, то доцільно охарактеризувати метеорологічні особливості льодоставу, повеней і паводків цих об'єктів на поточний стан.
 5. Опис клімату на поточний стан може доповнюватися, за потреби.

2. Опис і оцінка можливого впливу

1. Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет: 1) обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим - внеску планованої діяльності у запобігання і пом'якшення зміни клімату (через скорочення антропогенних викидів парникових газів, збільшення їх абсорбції або забезпечення переходу до низьковуглецевого розвитку); 2) змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.
2. Викиди ПГ рекомендується розраховувати відповідно до методики, передбаченої порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. У доповнення, для повнішої інвентаризації антропогенних викидів ПГ при здійсненні ОВД (наприклад, щодо тих джерел антропогенних викидів ПГ, які не передбачено у законодавстві), можуть використовуватися інші методології, наприклад, методологія Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, викладена у «Переглянутих керівних принципах національних інвентаризацій парникових газів МГЕЗК» (2006, доступ через офіційний веб-сайт Intergovernmental Panel on Climate Change). Для цілей ОВД, доцільно оцінювати лише прямі антропогенні викиди ПГ, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем.
3. Додатково рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо.

Розділ XIII. Оцінка впливу відходів на довкілля

1. Оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет: 1) ймовірності забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, надзвичайних ситуаціях, через недоліки управління, а також прогнозу масштабів забруднення у таких випадках; 2) обсягів відходів від планованої діяльності (вкл. підготовчі і будівельні роботи), що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкриті породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують; 3) обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки.
2. В оцінці ймовірності забруднення довкілля небезпечними відходами рекомендується застосовувати методологію оцінки ризиків, враховуючи властивості відходів, заплановані інженерні рішення щодо організації зберігання, транспортування, видалення, знешкодження відходів, системи екологічного менеджменту, що будуть впроваджені.

Розділ XIV. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти

1. Історико-культурну цінність території рекомендується визначати за наявністю на досліджуваній території пам'яток культурної, у тому числі археологічної спадщини. Межі досліджуваної території доцільно визначати з урахуванням: а) території планованої діяльності, а також її санітарно-захисної зони (у випадках, коли законодавством передбачено встановлення санітарно-захисної зони), б) зони (території) прямого фізичного (механічного), а також опосередкованого фізичного (наприклад, через деградацію земель чи зміну їх гідрологічного режиму внаслідок провадження планованої діяльності, наповнення чи підйом рівня водосховищ) впливу на землі та розташовані на них наземні, підземні або підводні об'єкти культурної та археологічної спадщини та інші матеріальні об'єкти.
2. Визначення об'єктів культурної спадщини рекомендується здійснювати відповідно до законодавства у сфері охорони культурної, у тому числі археологічної, спадщини. Зокрема, межі території пам'ятки (об'єкта культурної спадщини) визначаються відповідно до Порядку обліку об'єктів культурної спадщини, затвердженого наказом Міністерства культури України 11.03.2013 № 158 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2013 р. за № 528/23060.
3. Відомості про об'єкти культурної спадщини, а також про межі їх територій (території пам'яток) рекомендується отримувати від спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини, визначених законодавством, із Державного реєстру нерухомих пам'яток України, за наявності - з історичних (історико-архітектурних) довідок на об'єкт культурної спадщини або на історичну місцевість у складі передпроектної та проектної документації, як передбачено методичними рекомендаціями щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок.
4. Відомості про інші матеріальні об'єкти рекомендується отримувати з відкритих даних місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування, містобудівної документації, з ортофотопланів у відкритому доступі, інших офіційних або відкритих джерел.
5. Дослідження об'єктів культурної спадщини на поточний стан (за наявності таких об'єктів на території планованої діяльності або у випадках, передбачених законодавством щодо охорони культурної спадщини) рекомендується здійснювати із залученням наукових установ та експертів, визначених у встановленому законодавством порядку, а також із фотофіксацією стану об'єкта культурної спадщини.
6. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується здійснювати на предмет: 1) ідентифікації об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/ будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності; 2) оцінки ризику (ризиків) зміни, переміщення (перенесення), пошкодження або знищення зазначених об'єктів, включаючи їх території, у зв'язку з

вилученням (викупом) земельних ділянок та іншими роботами; 3) спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з законодавством.

7. Рекомендується розглянути плановану діяльність на предмет дотримання вимог, встановлених законодавством про охорону культурної спадщини, у тому числі: 1) щодо заборони діяльності, яка створює загрозу пам'яткам (об'єктам культурної спадщини); 2) щодо умов для проведення земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також вимог щодо проведення будівельних, меліоративних, шляхових та інших робіт, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини.
8. До інших матеріальних об'єктів, що можуть бути зачеплені планованою діяльністю, рекомендується відносити житлові будинки, будівлі громадського користування (дитячі, навчальні заклади, установи охорони здоров'я та лікувально-профілактичні, соціального забезпечення, відпочинку, спортивні споруди та ін.), території для масового відпочинку та оздоровлення (ділянки зелених зон і зелених насаджень загального користування у населених пунктах, пляжі тощо), туристичні стежки і траси, туристичні і спортивно-оздоровчі табори, садівницькі товариства та дачні кооперативи. Крім того, до оцінки впливу на матеріальні об'єкти доцільно включати підприємства харчової, медичної, легкої та інших видів промисловості, на продукцію яких і умови праці робітників можуть негативно впливати викиди високого класу шкідливості від планованої діяльності, а також інші техногенні об'єкти, які ймовірно будуть пошкоджені у зв'язку з провадженням планованої діяльності (наприклад, інженерні мережі чи транспортні споруди).
9. Оцінюючи ймовірний вплив на матеріальні об'єкти, рекомендується аналізувати плановану діяльність на відповідність нормативним вимогам до розташування та організації виробничої території по відношенню до таких матеріальних об'єктів, встановлених Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06. 1996 № 173 і зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за №379/1404.

Розділ XV. Оцінка впливу на соціально-економічні умови

1. В оцінці впливу на соціально-економічні умови рекомендується аналізувати на поточний стан та визначати ймовірність впливу на такі фактори, як: 1) здоров'я населення; 2) доступ населення до природних ресурсів і екологічно безпечного для життя і здоров'я людей навколишнього природного середовища.
2. Обсяг досліджень і рівень деталізації інформації для оцінки впливу на соціально-економічні умови рекомендується визначати з урахуванням таких факторів: 1) розташування планованої діяльності по відношенню до населених пунктів, сільбищної території і зон відпочинку; 2) потенційна (підвищена) небезпека, яку несе планована діяльність; 3) місцевий стан довкілля і санітарно-епідемічна ситуація, з урахуванням впливу техногенних факторів на здоров'я населення (місцеві екологічні ризики і загрози) на поточний стан, 4) доступ місцевого населення до природних ресурсів.
3. Джерелами даних можуть бути, наприклад, офіційні відомості від місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, офіційні доповіді про стан довкілля, про стан здоров'я населення та санітарно-епідемічну ситуацію, відкриті статистичні дані і довідники, інші офіційні джерела; щодо сільбищних і промислових територій та зонування населених пунктів в цілому – також із наявної у вільному доступі містобудівної документації; для визначення площі територій чи зон можуть використовуватися ортофотоплани

(супутникові знімки) у вільному доступі і програмні додатки на основі геоінформаційних технологій.

4. В оцінці рекомендується застосовувати методологію оцінки ризику згідно з методичними рекомендаціями «Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря», затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2007 №184, або іншими рекомендаціями з оцінки ризику для здоров'я, наприклад, розробленими Всесвітньою організацією охорони здоров'я (з урахуванням нормативів якості атмосферного повітря, прийнятих ВООЗ), економічні методи, метод експертних оцінок.

Розділ XVI. Опис і оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються

1. Рекомендується оцінювати плановану діяльність на предмет: 1) потенційно небезпечних об'єктів (згідно із Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів); 2) видів робіт підвищеної небезпеки, а також машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки згідно зі встановленим переліком; 3) видів небезпеки і ймовірного рівня ризику для довкілля і здоров'я населення за обраного режиму експлуатації об'єкта (регламентів провадження планованої діяльності). Оцінку ризику проводять за такими показниками, як ймовірність ризику, а також, у разі ймовірного виникнення аварій, - величина і територіальне поширення ймовірних надзвичайних ситуацій (шкоди), інші показники, що використовуються для визначення (оцінки) рівня можливих надзвичайних ситуацій.
2. В оцінці можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються, рекомендується застосовувати методологію оцінки ризику, методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, затверджену у встановленому порядку, інші методологічні підходи, що застосовуються для оцінки ризиків щодо потенційно небезпечних об'єктів.

Розділ XVII. Опис методів прогнозування і використовувані дані про довкілля

1. В описі методів прогнозування доцільно перерахувати використані методології моделювання і прогнозування, у тому числі нормативні методології, прийняті у сфері охорони навколишнього природного середовища, методологію оцінки ризиків, методології, рекомендовані міжнародними організаціями (фінансовими установами, експертними організаціями або ін.), з посиланням на джерела інформації. Рекомендується зазначити використане програмне забезпечення.
2. У підрозділі «Використовувані дані про стан довкілля» рекомендується перелічити фактори довкілля, їхні об'єкти і властивості і зазначити джерела інформації про них або методи збору даних, рік (роки) збору даних або періоди, використані для осереднення даних.
3. Доступ до екологічної інформації, іншої публічної інформації здійснюється у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації».
4. Якщо здійснювалися спеціальні дослідження і вишукування, то рекомендується характеризувати методи і методики, використані для збору та оброблення даних, виконання вимірювань і спостережень, відбору проб, оброблення даних, перелік показників і властивостей, що вимірювалися, час або період збору даних, за потреби – технічні засоби.

Розділ XVIII. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів

1. На основі здійснених оцінок і прогнозів та з урахуванням запланованих (запроєктованих) рішень, рекомендується представити необхідні організаційні (заходи екологічного управління) та інженерні (технічні і технологічні) заходи. Заходи рекомендується конкретизувати настільки, наскільки це можливо на даній стадії розроблення планованої діяльності або стадії проєктування: охарактеризувати зміст заходу, метод, технологію або інші технічні умови реалізації, зазначити цільові показники (індикатори), на досягнення яких спрямований захід або за якими буде оцінений ефект від заходу, у тому числі показники ефективності, передбачені технічною або проєктною документацією на очисне устаткування.
2. При складанні плану заходів рекомендується враховувати наступні принципи:
 - 2.1. пріоритетність превентивних заходів: першочерговими є заходи із запобігання негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації. Заходи зі зменшення чи усунення впливів, а також компенсаційні заходи не можуть компенсувати відсутність або недотримання превентивних заходів;
 - 2.2. принцип «забруднювач платить»; з огляду на даний принцип, якщо самого лише дотримання технологічних схем не достатньо, щоб повністю попередити негативний вплив, то слід планувати заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу;
 - 2.3. принцип компенсації: до залишкових негативних впливів, які не вдається усунути жодним з попередніх заходів, доцільно застосовувати компенсаційні заходи;
 - 2.4. принцип ресурсоефективності: при плануванні та здійсненні господарської діяльності доцільно забезпечувати ефективне використання ресурсів, зокрема, природних, а також енергії у виробничих процесах;
 - 2.5. план заходів має бути адаптивним, тобто, рекомендується розглядати доцільність внесення змін до плану заходів і вжиття додаткових заходів, якщо виникає така необхідність за результатами моніторингу реалізації заходів та оцінки їхніх результатів (наслідків) на ефективність і відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам.
3. У категоризації (класифікації) та визначенні різноманітності заходів рекомендується користуватися, в тому числі, нормами і стандартами у сфері дозвільної документації щодо викидів від стаціонарних джерел, ГДС забруднюючих речовин, відходів та ін., а також правилами техногенної безпеки.
4. Якщо планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення, то у плані заходів рекомендується враховувати заходи, що були затверджені в установленому порядку (порядках) при отриманні дозвільної документації, чинної на поточний стан.
5. Заходи зі зменшення або усунення негативних впливів та прогноз їх ефективності рекомендується визначати (обґрунтовувати) за допомогою техніко-економічних розрахунків або матеріалів спеціальних досліджень.
6. Заходи, пов'язані з впровадженням нових або інноваційних технологій, обробленням, вторинним використанням та утилізацією відходів, компенсаційні заходи рекомендується описувати з належним рівнем деталізації.
7. Окрім плану заходів, рекомендується також розглядати (оцінювати) ризики невиконання визначеного плану з початком провадження діяльності, наприклад, через невідповідність системи менеджменту, недостатність ресурсів, потребу у додаткових даних, у здійсненні додаткових процедур або вишукувань, недостатню компетентність персоналу у реалізації визначених заходів.
8. До спеціальних заходів з охорони атмосферного повітря доцільно відносити: заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на

викиди, заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.

9. До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод доцільно відносити: заходи з досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС, водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод, впровадження повного обліку водокористування та водовідведення, охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод, заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів; заходи щодо збереження водності річок; заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності).
10. До спеціальних заходів з охорони земель та ґрунтів доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про охорону земель, землепорядною документацією, державними будівельними нормами розміщення та будівництва об'єктів у частині природоохоронних вимог, інженерної підготовки і захисту земель.
11. До спеціальних заходів з охорони надр доцільно відносити: заходи з рекультивації порушених земель; із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються; попередження та зменшення проявів небезпечних геологічних процесів, рішення, що дозволяють ефективно використовувати вироблений простір гірничих виробок, супутні надра, що не були використані, відходи виробництва, складовані у надрах.
12. До спеціальних заходів зі збереження фауни, флори і біорізноманіття доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів. Крім того, щодо важливих для збереження територій рекомендується враховувати заходи згідно з методичним керівництвом «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites», доступного на веб-ресурсі Європейської Комісії ЄС.
13. До спеціальних заходів з управління відходами доцільно відносити комплекс заходів згідно з законодавством про відходи та про охорону навколишнього природного середовища, у тому числі заходи для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення, впровадження заходів і технологій кругової економіки, інноваційних технологій, що дозволяють роздільне збирання і сортування, оброблення (перероблення) відходів, їх повторне використання або утилізацію.
14. Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму рекомендується планувати з урахуванням державних санітарних правил, національних стандартів і державних будівельних норм.
15. Спеціальні заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується планувати відповідно до законодавства про охорону культурної спадщини.
16. До компенсаційних заходів рекомендується відносити: заходи з рекультивації і ремедіації порушених/ забруднених земель; заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях; грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо); переселення.
17. Компенсаційні заходи, що передбачають грошову компенсацію втрат, рекомендується розраховувати у випадках та в порядку згідно з законодавством: якщо встановлений порядок застосовується у разі порушення природоохоронного законодавства, то його не застосовують при оцінці збитків (втрат) внаслідок будівництва, реконструкції та розширення підприємств, споруд та інших об'єктів і проведення робіт, передбачених проєктною документацією щодо планованої діяльності.
18. Компенсаційні заходи з охорони і відновлення рослинного і тваринного світу, такі як пересаджування рослин з територій, відведених під забудову населених пунктів,

підприємств, споруд та інших об'єктів, будівництво доріг, трубопроводів, ліній електропередачі і зв'язку, а також з тих земель, що підлягають затопленню, інтродукція та акліматизація рослин, переселення диких тварин, будівництво споруд для міграцій тварин, рекомендується планувати відповідно до встановлених законодавством порядків та визначати (обґрунтовувати) з урахуванням експертних думок.

Розділ XIX. Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій

1. У розділі рекомендується розглядати та оцінювати ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки.
2. Понятійний апарат щодо надзвичайних ситуацій, техногенної безпеки та відповідних заходів доцільно застосовувати у відповідності до понять і термінів, визначених у Кодексі цивільного захисту України, правилах та інших нормативно-правових актах у сфері пожежної та техногенної безпеки.
3. Як інструменти для оцінки рекомендується застосовувати: 1) методологію загальної оцінки ризику, основні принципи і методи якої описано у державних і міжнародних стандартах (ISO 31010, ISO 31000); 2) затверджену в установленому порядку методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, 3) Методику визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затверджену наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 №637; 4) оцінку ймовірності (частоти реалізації) аварій та збитків від них, яка здійснюється при визначенні еколого-економічної ефективності планованої діяльності, 5) державні будівельні норми ДБН В.1.2-14:2018 «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд», 6) моделювання «проблемних зон» математичними методами, 7) метод аналогій та інші методи.
4. Ступінь (рівень) ризику рекомендується оцінювати за а) ймовірністю настання певної події та б) обсягом (складністю, комплексністю), тяжкістю і територіальними масштабами екологічних та соціально-екологічних наслідків. Доцільно застосовувати кількісні методи оцінки (статистичні або такі, у яких застосовуються шкали чи вагові коефіцієнти). Рекомендується зазначати, у разі використання, прикладне програмне забезпечення для моделювання і оцінки ризиків.
5. Характеризуючи ймовірну аварію або надзвичайну ситуацію, доцільно зазначати її вихідний стан або подію, сценарії розвитку і кінцевий стан. Рекомендується складати кількісні прогнози забруднення, оцінювати ймовірність виникнення підстав для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації згідно із законодавством.
6. Для оцінки вразливості планованої діяльності до ризиків, рекомендується збирати достатню кількість технічних даних про плановану діяльність чи об'єкт, ідентифікувати небезпечні процеси та об'єкти, розглядати аварії, причини та наслідки на об'єктах-аналогах, показники екологічного збитку від аварій і реалізовані заходи щодо їх ліквідації, оцінювати (за методологією загального оцінювання ризику) гіпотетичний ризик планованої діяльності з урахуванням її планованих (проєктних) рішень і систем екологічного менеджменту, визначати (обґрунтовувати) необхідні умови і заходи здійснення планованої діяльності у безпечному режимі, у тому числі у разі зовнішніх надзвичайних ситуацій, консервації або ліквідації об'єкта.
7. Ризики рекомендується розглядати (визначати) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників небезпеки. До внутрішніх чинників небезпеки доцільно відносити, наприклад,

потенційно небезпечні об'єкти та об'єкти підвищеної небезпеки (визначені відповідно до законодавства), технологічні цикли, у яких застосовуються небезпечні хімічні речовини або потенційно небезпечні технології. До зовнішніх – складні місцеві природні умови, надзвичайні кліматичні явища, сейсмічні фактори та інші небезпечні геологічні процеси, шкідлива дія вод. Доцільно враховувати, за наявності, результати вишукувань щодо прогнозованих впливів на будівельні конструкції основних природних, природно-техногенних і техногенних процесів і явищ, виконаних відповідно до державних будівельних норм ДБН В.1.2-14:2018.

8. Якщо здійснюється аналіз еколого-економічної ефективності за критерієм чистої приведеної вартості, то доцільно розглянути кілька виправданих альтернатив - сценаріїв здійснення планованої діяльності, що відрізняються різним ступенем ризику за ймовірністю настання аварій чи наслідками надзвичайних ситуацій.

Розділ XX. Стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, планів післяпроектного моніторингу

1. В оцінці необхідності програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля (далі – Програма моніторингу) та у її плануванні рекомендується керуватися вимогами законодавства про охорону навколишнього природного середовища щодо моніторингу навколишнього природного середовища, обов'язку суб'єктів господарювання, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища, здійснювати спостереження за станом навколишнього природного середовища і рівнем його забруднення, щодо доступу до первинної інформації (даних спостережень) згідно з порядком здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, оперативності доведення екологічної інформації до зацікавлених сторін згідно з порядком здійснення державного моніторингу довкілля.
2. Моніторинг впливу рекомендується планувати як систему регулярних спостережень за встановленою програмою, яка включає 1) періодичні або регулярні вимірювання фактичних рівнів впливу на фактори та об'єкти довкілля з використанням прямих (інструментальних) вимірювань і спостережень, 2) визначення прогностичних рівнів, 3) оцінку наслідків виходячи з фактичних і прогностичних рівнів, а також 4) виявлення незареєстрованих впливів (які не були оцінені під час здійснення ОВД).
3. Контроль впливу рекомендується планувати у формі перевірок відповідності впливу виробничих процесів на довкілля встановленим нормативам, стандартам і нормативним вимогам.
4. У Програму моніторингу рекомендується включати:
 - 4.1. моніторинг і виробничий контроль усіх впливів, оцінених під час здійснення ОВД як значні (за величиною та інтенсивністю), середньо- і довготривалі (тривалістю три і більше років), які з високою ймовірністю будуть поширюватися за зовнішню межу санітарно-захисної зони (у випадках її встановлення) або території планованої діяльності, а також впливів, щодо яких виникли труднощі в їх оцінці;
 - 4.2. моніторинг ефективності і контроль реалізації заходів із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження або компенсації значних впливів на довкілля;
 - 4.3. інші необхідні завдання.
5. Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля.
6. Плануючи тривалість виконання Програми, рекомендується враховувати період провадження планованої діяльності і швидкість, з якою згасатимуть (усуватимуться)

негативні впливи на довкілля внаслідок реалізації передбачених заходів та/ або по завершенню планованої діяльності.

7. Періодичність здійснення вимірювань і спостережень у ході виконання Програми моніторингу рекомендується визначати з урахуванням а) природи фактора довкілля, б) специфіки планованої діяльності (об'єкта), в) специфіки місцевих природних і соціально-економічних умов у зоні впливу планованої діяльності, г) загальноприйнятої у відповідному законодавстві, у відповідній галузі знань чи професійної діяльності методології здійснення моніторингу атмосферного повітря, поверхневих чи підземних вод, ґрунтів, стану земель і небезпечних геологічних процесів, біорізноманіття.
8. У Програмі моніторингу рекомендується зазначати: спеціальні завдання (цілі), об'єкти моніторингу і виробничого контролю, показники і властивості для здійснення періодичних вимірювань і спостережень (показники-індикатори), технічні умови (такі, як контрольні точки, пости, створи або стаціонарні ділянки для здійснення вимірювань і спостережень, період або сезон, частота здійснення вимірювань і спостережень, необхідні технічні засоби, методи (збору даних, вимірювань, оброблення даних). Додатково, доцільно визначити: порядок консультацій із зацікавленими сторонами, порядок вжиття, якщо за результатами моніторингу впливає така необхідність, додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.
9. Визначаючи плановані засоби вимірювальної техніки для здійснення Програми, доцільно розглянути, у тому числі, вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища до діяльності, пов'язаної зі шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, у частині оснащення приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.
10. До виробничого контролю впливу (екологічного контролю за виробничими процесами) може бути включено, наприклад: контроль якості сировини, палива чи матеріалів, які використовуються, якщо вони є джерелом забруднюючих речовин у викидах, зворотних водах, небезпечних відходах; контроль стану устаткування для очищення відхідних газів у викидах, для очищення стічних вод, іншого очисного обладнання; контроль якісного і кількісного складу зворотних (стічних) вод перед скиданням у приймачі; контроль складу і потужності викидів, на предмет дотримання ГДВ та інших умов дозволу на викиди; контроль стану об'єктів поводження з небезпечними відходами і місць видалення відходів у складі планованої діяльності та у власності суб'єкта; облік забору води із водних об'єктів та скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин засобами вимірювальної техніки. Періодичність здійснення вимірювань і спостережень рекомендується визначати згідно із законодавством, національними і галузевими стандартами, планами заходів, затвердженими відповідною дозвільною документацією.
11. До змісту спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (моніторингу) рекомендується включати:
 - 11.1. за наявності у планованій діяльності стаціонарних джерел викидів і зони житлової забудови чи зон відпочинку в межах зони впливу джерел викидів - моніторинг якості атмосферного повітря у контрольних точках, які визначено (обрано) з урахуванням вимог державних санітарних норм та правил; обсяг показників і частота вимірювань визначаються в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювання (автоматизовані, пасивні, вручну) та інших вище зазначених факторів для визначення періодичності здійснення вимірювань і спостережень;
 - 11.2. за наявності у планованій діяльності джерел скидання зворотних вод у водні об'єкти, джерел забруднення поверхневих чи підземних вод у водоохоронній зоні, прибережній захисній смузі чи зоні санітарної охорони водних об'єктів, інших значних джерел забруднення поверхневих чи підземних вод (таких, як накопичувачі промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод, накопичувачі промислових,

побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів) - моніторинг вод у контрольному створі (створах) та / або спостережних свердловинах. Обсяг показників і частоту вимірювань рекомендується визначати в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювальної техніки;

- 11.3. за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на гідроморфологічні умови водотоку чи водойми, – моніторинг вод, зміст якого визначено в індивідуальному порядку;
- 11.4. за наявності у планованій діяльності а) значних джерел забруднення ґрунтів, таких, як накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, місця видалення відходів, накопичувачі промислових забруднених стічних вод, відкриті склади палива та іншої сировини/ матеріалів з вмістом небезпечних хімічних речовин, а також б) за наявності джерел викидів твердих суспендованих частинок з вмістом небезпечних хімічних речовин (важкі метали, радіонукліди, поліциклічні ароматичні вуглеводні з канцерогенним ефектом) - моніторинг забруднення ґрунтів у санітарно-захисній зоні, а також у контрольних точках за її межею з урахуванням напрямків міграції забруднюючих речовин у ґрунтах (у вище зазначеному випадку «а» щодо джерел забруднення ґрунтів) або переважаючих напрямків розсіювання і осідання викидів твердих суспендованих частинок (у випадку «б» щодо значних джерел викидів);
- 11.5. за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на стан земель і надра, що можуть призвести до активізації небезпечних геологічних процесів, - моніторинг небезпечних геологічних процесів і деградації земель у санітарно-захисній зоні і за її межами у контрольних точках, визначених з урахуванням місцевих умов та оцінювання ризиків. Рекомендована частота спостережень – двічі на рік, у весняний та пізньоосінній періоди, при цьому весняний період після сходження талих вод і спаду повені є пріоритетним;
- 11.6. якщо, відповідно до розділу 11 даних Методичних рекомендацій, визначено території та об'єкти, що зазнають значного впливу планованої діяльності (пп.1, 2 і 4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, за винятком тих, що будуть фізично знищені планованою діяльністю) - моніторинг стану збереження фауни, флори, біорізноманіття; при цьому рекомендується користуватися методологією інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції. Рекомендована частота здійснення спостережень звичайно коливається в межах один раз на 1-5 років, в залежності від об'єкта і притаманної йому динаміки змін, а також величини та інтенсивності впливу планованої діяльності;
- 11.7. якщо планована діяльність належить до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації, - моніторинг викидів парникових газів у встановленому порядку.
12. Аналітичні матеріали спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (звіт про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля) рекомендується передавати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у друкованому вигляді та/ або у форматі pdf-файлів. Додатково, первинні дані спостережень рекомендується надавати у форматі електронних таблиць, якщо суб'єкт господарювання бажає забезпечити їхню інтеграцію до державної інформаційно-аналітичної системи.
13. У звіті про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля рекомендується дотримуватися наступної структури: цілі, об'єкти і показники згідно з Програмою моніторингу; дані про місця і строки здійснення вимірювань і спостережень; використані методи і технічні засоби; результати (отримані значення показників і властивостей), для порівняння – цільові (нормативні) показники або показники на базовий стан (до початку планованої діяльності), прогнози (з урахуванням отриманих результатів) і визначення потреби у вжитті додаткових заходів. До звіту рекомендується додавати копії результатів

вимірювань (прямих інструментальних випробувань), виконаних випробувальними лабораторіями відповідно до Програми.

- 14.3 метою належного, своєчасного та ефективного інформування громадськості, рекомендується забезпечувати доступ органів місцевого самоврядування і громадськості до аналітичних матеріалів спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (наприклад, до звіту про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля). Це можна здійснити, наприклад, шляхом розміщення на офіційному веб-сайті суб'єкта господарювання (у відповідному для цього розділі сайту) або іншими способами, передбаченими законодавством.
15. Враховуючи, що, згідно з Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність», контроль стану навколишнього природного середовища належить до сфери законодавчо регульованої метрології, а також положення частини п'ятої статті 7 зазначеного Закону про те, що результати вимірювань повинні бути доступні юридичним і фізичним особам, які мають щодо них обґрунтований інтерес, рекомендується оприлюднювати результати прямих вимірювань, виконані в рамках Програми моніторингу, наприклад, на веб-сайті суб'єкта господарювання або іншими способами, передбаченими законодавством.
16. Відповідно до Закону, післяпроектний моніторинг (далі - ППМ) здійснюється для виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки та вимоги до здійснення ППМ визначаються уповноваженим органом у висновку з ОВД, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.
17. До загальних критеріїв необхідності здійснення ППМ рекомендується відносити наступні (перелік не є вичерпним):
- 17.1. обсяг вихідних даних виявився недостатнім для достовірної оцінки негативного впливу на певний фактор (об'єкт) довкілля під час здійснення ОВД;
- 17.2. згідно з розрахунками, моделюванням або прогнозуванням, виконаними під час здійснення ОВД, вплив планованої діяльності на довкілля за одним із факторів ймовірно сягатиме величини (розрахункових значень) на межі встановлених нормативів (екологічних, гігієнічних) або, їх перевищуватиме, однак, достовірність прогнозів потребує перевірки польовими методами;
- 17.3. територія планованої діяльності або зона її найбільш інтенсивного впливу перетинаються із територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, іншими природоохоронними територіями, визначеними при оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття.
18. До загальних умов здійснення ППМ рекомендується відносити: об'єкт (об'єкти) і предмет ППМ, показники, за якими здійснюються вимірювання і спостереження, місце і строки, періодичність здійснення вимірювань і спостережень, порядок звітування.

Рекомендована таблиця зведеного опису і оцінки можливого впливу планованої діяльності на довкілля

Фактори	Фази	
---------	------	--

	життєвого циклу проєкту	негативний	позитивний	транскордонний	прямий	опосередкований або побічний
1	2	3	4	5	6	7
Атмосферне повітря	0					
	1					
	2					
Поверхневі води	0					
	1					
	2					
...	0					
	1					
	2					

Пояснення до таблиці: у графі 1 перелічують фактори довкілля згідно із Законом (у тому числі, рекомендується окремо зазначати охоронювані території та об'єкти, які ймовірно зазнають впливу), а також деякі спеціальні фактори впливу, такі, як 1) відходи, 2) небезпечні технології і хімічні речовини, що використовуються. У графі 2 - фази життєвого циклу проєкту: 0 - підготовчі і будівельні роботи, 1 – провадження власне планованої діяльності (операційна фаза), 2 – виведення з експлуатації, включаючи роботи з демонтажу по завершенню планованої діяльності. Графи 3-20: заповнюють, використовуючи знаки «плюс» або «мінус»; можуть додаватися короткі пояснення щодо кількісних або якісних оцінок. Графи 21-23 (оцінка значимості впливу) заповнюють з урахуванням характеристик у графах 3-20. Для заповнення даної таблиці, рекомендується вживати наступні терміни у таких значеннях:

Прямий вплив – вплив (зміна, поява або зникнення), що відбувається внаслідок прямого фізичного (механічного, хімічного або біологічного) контакту між джерелом та об'єктом впливу.

Опосередкований вплив – вплив, що чинить джерело впливу на об'єкт через серію проміжних, іноді не до кінця відомих ланок (об'єктів або процесів).

Невідворотний вплив – вплив, якого за існуючих технологій не можливо уникнути, навіть у разі виконання превентивних заходів (заходів із запобігання, відвернення чи уникнення негативного впливу чи наслідків).

Оборотний вплив – такий вплив, при якому зміни, що відбулися в об'єкті або процесі довкілля, можуть розвиватися у зворотньому напрямку, об'єкт або процес довкілля – повертатися до вихідного стану, а властивості довкілля – відновлюватися.

Необоротний (незворотний) вплив - такий вплив, при якому зміни об'єкту або процесу довкілля, що відбулися внаслідок впливу, не зможуть протікати у зворотньому напрямку, а об'єкт чи процес, що було змінено, не зможе повернутися до вихідного стану (стану, який існував до початку впливу).

Короткостроковий вплив – вплив, наслідки якого тривають і встигають згаснути за період часу не більше року. Середньостроковий вплив: від одного до трьох років. Довгостроковий вплив: від трьох років. Якщо наслідки триватимуть понад 10 років, такий вплив є дуже тривалим.

Кумулятивний вплив – сукупний вплив на довкілля, що виникає від сукупності або комбінації впливів даної планованої діяльності у поєднанні з впливами іншої наявної на даний час планованої діяльності та об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, що здійснювалися (експлуатувалися) в минулому або очікуються у передбачуваному майбутньому (щодо яких отримано рішення про провадження).

Тимчасовий вплив – вплив, який проявляється протягом обмеженого проміжку часу і через деякий час може знову виникати (повертатися) з певною закономірною або випадковою повторюваністю.

Постійний вплив – вплив, який спостерігається увесь час (без перерв, але, можливо, з різною інтенсивністю) протягом однієї або кількох фаз життєвого циклу проєкту.

Рекомендовані показники для оцінки впливу на поверхневі води

1. Оцінку поточного стану масиву поверхневих вод на місцевому рівні, а також ймовірного впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати за біологічними, гідроморфологічними, хімічними та фізико-хімічними показниками, а також загальним рівнем засміченості і замулення на місцевому рівні.
2. До біологічних (гідробіологічних) показників, відповідно до водного законодавства, належать: склад та середні кількісні показники фітобентосу, рослин-макрофітів, фітопланктону; склад та середні кількісні показники донних безхребетних; склад, середні кількісні показники та вікова структура риби. Рекомендується акцентувати увагу на 1) найбільш чисельних, фонових видах у пробах, 2) індикаторах якості води, 3) охоронюваних видах.
3. До гідроморфологічних показників, відповідно до водного законодавства, належать: площа водозбірної площі (водозбірна площа) водного об'єкта (для малих водотоків і водойм) або його ділянки (для середніх і великих водотоків і водойм); джерела живлення водного стоку; дані багаторічних спостережень з найближчих гідрологічних постів щодо середньої багаторічної витрати води (куб.м/с), середнього багаторічного об'єму стоку (куб.км/рік), динаміки витрати води за сезонами (для водойм - динаміка наповнення водойми) – у повінь, у літню і зимову межінь, для незарегульованих водотоків - середньодобова витрата води року 95%-ної забезпеченості, для водотоків з зарегульованим стоком – встановлена гарантована витрата нижче греблі або санітарний попуск, для малопроточних водойм -

найменш сприятливий режим водозабезпечення; ширина і глибина водотоку, діаметр і глибина водойми (середнє значення у місцевих умовах і в місцях розташування створів), для водойм - площа водної поверхні, об'єм води, тип водообміну; характер русла (природне, спрямлене, штучне, днопоглиблення); структура і субстрат річкового ложа/ озерного ложа; структура прибережної зони або озерних берегів (якщо планована діяльність передбачає зміну берегів). Гідроморфологічні умови рекомендується характеризувати з вищим рівнем деталізації, якщо планована діяльність передбачає, в тому числі, берегоукріплення, регулювання русла чи руслових процесів, реконструкцію гідротехнічних споруд та споруд гідрозахисту, облаштування нових водовипусків.

4. До фізико-хімічних і хімічних показників (показників якості води у водному об'єкті), відповідно до водного законодавства, належать: температура води (бажано – середньомісячна або середня у зимовий і літній періоди), водневий показник рН; біохімічне споживання кисню, хімічне споживання кисню, забруднюючі речовини згідно із затвердженим в установленому порядку переліком забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується, а також переліком забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод; за потреби - загальна мінералізація (вміст розчинних солей) і колі-індекс. Характеризуючи показники якості води, доцільно зазначати число вимірювань та проб на рік, на підставі яких отримано фактичні значення (1-3 проби на рік – низький рівень надійності даних, 4-12 – від середнього до високого рівня надійності).
5. Якщо планована діяльність передбачає фізичні впливи на гідроморфологічні умови водних об'єктів, порушення земель і ґрунтового покриву у прибережній захисній смузі або скидання вод, що привносять додаткову каламутність у водний об'єкт, то рекомендується оцінювати загальне замулення у місцевих умовах.
6. Забрудненість масиву поверхневих вод побутовим та іншим сміттям (побутові відходи, сміття будівельне та інше від людської діяльності; сюди не відносяться дерева, що впали у воду, інша органічна речовина природного походження, що потрапляє у зв'язку з відпадом дерев, кущів, трав, життєдіяльністю диких тварин).

**Об'єкти, які рекомендується розглядати при здійсненні оцінки впливу на фауну, флору,
біорізноманіття**

1. Важливі для збереження природні території:
 - 1.1. Території та об'єкти природно-заповідного фонду України, включаючи: а) існуючі, б) такі, що резервуються з метою наступного заповідання, в) такі, щодо яких підготовлені або схвалені клопотання про створення чи оголошення території або об'єкта природно-заповідного фонду
 - 1.2. Території Смарагдової мережі
 - 1.3. Території, що охороняються згідно з Рамсарською Конвенцією (Рамсарські водно-болотні угіддя)

- 1.4. Біосферні резервати ЮНЕСКО в Україні, створені відповідно до програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»
- 1.5. Території екомережі, відповідно до розроблених регіональних або місцевих схем екомережі
2. Збережені природні і напівприродні території (зайняті рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності):
 - 2.1. Водно-болотні угіддя
 - 2.2. Наземні природні екосистеми, що характеризуються добре збереженою природною або близькою до природної структурою, збереженими екологічними функціями і займають площу 1 га та більше. До них відносяться: ліси, природні кормові угіддя (пасовища, сіножаті), ділянки степової рослинності, луки, кам'яні розсипи, піски, солончаки. Також враховують фрагменти природних комплексів, що служать коридорами для міграцій тварин.
 - 2.3. Водні екосистеми в межах масивів поверхневих вод, що входять в обсяг досліджень поточного стану поверхневих вод
3. Зелені насадження населених пунктів і захисні насадження переважно штучного походження:
 - 3.1. Зелені насадження
 - 3.2. Полезахисні лісосмуги
 - 3.3. Інші захисні насадження, у тому числі лісові ділянки та залужені землі у прибережних захисних смугах.
4. Охоронювані види фауни, флори і природні оселища (біотопи), а також особливо цінні біоресурси:
 - 4.1. Об'єкти Червоної книги України
 - 4.2. Інші рідкісні і зникаючі види фауни і флори, що підлягають охороні відповідно до міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (Бернська Конвенція, Рамсарська Конвенція, ін.).
 - 4.3. Рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України
 - 4.4. Типи природних оселищ (біотопів), що підлягають охороні згідно з Резолюцією 4 (1996) Бернської Конвенції
 - 4.5. Особливо цінні біоресурси: мисливські тварини; види водних біоресурсів - об'єктів промислу.

Дс

дс

ск

Нормативно-правові акти, рекомендовані до застосування при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля

Міжнародні договори

1. Конвенція про охорону біорізноманіття, ратифікована Законом № 257/94-ВР від 29.11.94

2. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування у Європі (приєднання до Конвенції згідно з Законом № 436/96-ВР від 29.10.96) (у тексті – Бернська Конвенція)
3. Рамкова Конвенція зі змін клімату ООН для інвентаризації антропогенних викидів ПГ, ратифіковано Законом № 435/96-ВР від 29.10.96
4. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів, визнання України правонаступницею Союзу РСР щодо участі у Конвенції згідно з Законом № 437/96-ВР від 29.10.96 ((у тексті – Рамсарська Конвенція)
5. Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин, приєднання до Конвенції згідно з Законом від 19.05.1999 № 535-XIV
6. Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів, ратифікована згідно із Законом від 04.07.2002 № 62-IV
7. Угода про збереження європейських популяцій кажанів, приєднання до Угоди згідно з Законом від 14.05. 1999 № 663-XIV
8. Угода про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря та прилеглої акваторії Атлантичного океану, приєднання до Угоди згідно з Законом від 09.07.2003 № 1067-IV

Кодекси України

1. Водний кодекс України (№ 213/95-ВР від 06.06.95)
2. Земельний кодекс України (№ 2768-III від 25.10.2001)
3. Кодекс цивільного захисту України (№ 5403-VI від 02.10.2012)

Закони України

1. «Про відходи» (187/98-ВР від 05.03.1998)
2. «Про доступ до публічної інформації» (№ 2939-VI від 13.01.2011)
3. «Про звернення громадян» (№ 393/96-ВР від 02.10.1996)
4. «Про об'єкти підвищеної небезпеки» (№ 2245-III від 18.01.2001)
5. «Про охорону атмосферного повітря» (№ 2707-XII від 16.10.1992)
6. «Про охорону земель» (№ 962-IV від 19.06.2003)
7. «Про охорону культурної спадщини» (№ 1805-III від 08.06.2000)
8. «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-XII від 25.06.1991)
9. «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017)
10. «Про природно-заповідний фонд України» (№ 2456-XII від 16.06.1992)
11. «Про рослинний світ» (№ 591-XIV від 09.04.1999)
12. «Про тваринний світ» (№ 2894-III від 13.12.2001)
13. «Про Червону книгу України» (№ 3055-III від 07.02.2002)

Інші нормативно-правові акти

1. Вимоги до перевірки конструкції та технічного стану колісного транспортного засобу, методи такої перевірки, затверджені наказом Мінінфраструктури України від 26.11.2012 № 710, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.12.2012 за № 2169/22481
2. Вимоги до роботодавців щодо захисту працівників від шкідливого впливу хімічних речовин, затверджені наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України 22.03.2012 № 627, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.04.2012 за № 521/20834
3. Гігієнічні регламенти допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.07.2020 року № 1595, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 31.07.2020 за № 722/35005

4. Гігієнічні регламенти. Гранично допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.01.2020 року № 52, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.2020 за № 156/34439
5. Гігієнічні регламенти орієнтовно безпечних рівнів впливу хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.01.2020 року № 52, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 10.02.2020 за № 157/34440
6. Гігієнічні регламенти хімічних речовин у повітрі робочої зони, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 14.07.2020 № 1596, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 03.08.2020 за № 741/35024
7. Державні гігієнічні нормативи «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)», затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря від 01.12.97 № 62
8. Державні санітарні норми допустимих рівнів шуму в приміщеннях житлових та громадських будинків і на території житлової забудови, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 22.02.2019 № 463, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 20.03.2019 за № 281/33252
9. Державні санітарні норми і правила захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.1996 № 239, зареєстровано у Міністерстві юстиції України 29.08.1996 за № 488/1513
10. Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів (ДСНІП 3.3.6.096-2002), затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України 18.12.2002 № 476, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.03.2003 за № 203/7524
11. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 173, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 24.07.1996 за № 379/1404
12. Єдині вимоги до конструкції та технічного стану колісних транспортних засобів, що експлуатуються, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 № 1166
13. Жовтий перелік відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120
14. Зелений перелік відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 № 1120
15. Інструкція про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України 09.03.2006 № 108, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29.03.2006 за № 341/12215.
16. Інструкція про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві, затверджена наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 10.02.1995 № 7, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 15.03.1995 за № 61/597
17. Інструкція про порядок та критерії взяття на державний облік об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, затверджена наказом Мінприроди від 10.05.2002 № 177, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22.05.2002 за № 445/6733
18. Інструкція щодо заповнення типової форми первинної облікової документації № 1-ВТ "Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари», та Типова форма № 1-ВТ, затверджені наказом Мінприроди від 07.07.2008 № 342, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.09.2008 за № 824/15515

19. Критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, а також Критерії визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 №1010
20. Критерії визначення уразливих та менш уразливих зон, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.01.2019 № 6, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 05.02.2019 за № 126/33097
21. Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів Державною екологічною інспекцією, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 №182
22. Межі районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 03.03.2017 №103, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 29.03.2017 за №421/30289
23. Методика визначення масивів поверхневих та підземних вод, затверджена наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 14.01.2019 № 4, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 22.03.2019 за №287/33258
24. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затверджена наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 №637
25. Методика віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затверджена наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.01.2019 №5, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 5.02.2019 за №127/33098
26. Методика ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів, затверджена наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України 23.02.2006 №98, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 20.03.2006 за №286/12160
27. Методика обстеження і паспортизації гідротехнічних споруд систем гідравлічного вилучення та складування промислових відходів та хвостів, затверджена наказом Державного комітету України у справах містобудування і архітектури від 10.09.1996 № 165, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 23.10.1996 за №625/1650
28. Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.11.2017 №796
29. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, затверджені наказом Мінприроди від 27.06.2006 №309, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 1.08.2006 за №912/12786
30. Нормативи екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, щодо гранично допустимих концентрацій органічних та мінеральних речовин у морських та прісних водах (біохімічного споживання кисню (БСК-5), хімічного споживання кисню (ХСК), завислих речовин та амонійного азоту), затверджені наказом Мінагрополітики від 30.07.2012 №471, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 14.08.2012 за №1369/21681
31. Перелік видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 880
32. Перелік забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 06.02.2017 № 45, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.02.2017 за №235/30103

- 33.Перелік найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 №1598
- 34.Перелік небезпечних властивостей, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 16.10.2000 №165, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 2.11.2000 за №770/4991
- 35.Перелік особливо небезпечних хімічних речовин, виробництво яких підлягає ліцензуванню, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 №1287
- 36.Положення про гігієнічну регламентацію та державну реєстрацію небезпечних факторів, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.1995 №420
- 37.Положення про державну систему моніторингу довкілля, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 №391
- 38.Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2000 №120.
- 39.Положення про моніторинг земель, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.1993 № 661
- 40.Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835
- 41.Положення про проведення державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів, затверджене наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 11.03.2013 №95, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.03.2013 за № 513/23045
- 42.Порядок ведення державного обліку водокористування, затверджений наказом Мінприроди України 16.03.2015 №78, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 03.04.2015 за №382/26827
- 43.Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.11.1999 №2034
- 44.Порядок видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 №1107
- 45.Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі, затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 30.07.2001 № 286, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15.08.2001 за №700/5891
- 46.Порядок визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режим ведення господарської діяльності в них, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 8.05.1996 №486
- 47.Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 №466
- 48.Порядок державного обліку артезіанських свердловин, облаштування їх засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2012 року №963
- 49.Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827
- 50.Порядок здійснення державного моніторингу вод, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 №758
- 51.Порядок здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 960
- 52.Порядок консервації земель, затверджений наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 26.04.2013 № 283, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 24.05.2013 за №810/23342

- 53.Порядок обліку об'єктів культурної спадщини, затверджений наказом Міністерства культури України 11.03.2013 №158, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 1.04.2013 за №528/23060
- 54.Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 №1026
- 55.Порядок проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України 30.01.2012 №137
- 56.Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №300
- 57.Порядок розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, а також Перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 №100
- 58.Порядок розроблення плану управління річковим басейном, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2017 №336
- 59.Порядок розроблення проєктної документації на будівництво об'єктів, затверджений наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 16.05.2011 №45, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.06.2011 за №651/19389
- 60.Порядок розроблення та затвердження нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №299
- 61.Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 № 956 «Про ідентифікацію та декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки»
- 62.Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.1999 №2359 «Про впровадження на території України Світової геодезичної системи координат WGS-84»
- 63.Правила охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 №465
- 64.Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України 30.12.2014 №1417, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 5.03.2015 за №252/26697
- 65.Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 01.12.2017 №316, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 за № 56/31508
- 66.Правила техногенної безпеки, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України 5.11.2018 року №879, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.11.2018 за №1346/32798
- 67.Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджені наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України 10.04.2006 №105, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 27.07.2006 за №880/12754
- 68.Правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.1998 №2024
- 69.Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку ДСН 3.3.6.037-99, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.99 №37
-

Документи, рекомендовані до використання

1. ДБН А.2.1-1-2008 Вишукування, проєктування і територіальна діяльність. Інженерні вишукування для будівництва.
 2. ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проєктної документації на будівництво.
 3. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій.
 4. ДБН В.1.1-24:2009 Захист від небезпечних геологічних процесів, шкідливих експлуатаційних впливів, від пожежі. Захист від небезпечних геологічних процесів. Основні положення проєктування.
 5. ДБН В.1.1-31:2013 Захист територій, будинків і споруд від шуму/
 6. ДБН В.1.2-14:2018 Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд.
 7. ДСТУ 4976:2008 Охорона навколишнього природного середовища. Комплекс стандартів у сфері охорони ґрунтів. Основні положення
 8. ДСТУ 7872:2015 Охорона ґрунтів. Деградація ґрунтів. Оцінювання хімічної та фізичної деградації ґрунтів
 9. ДСТУ 7874:2015 Охорона ґрунтів. Деградація ґрунтів. Основні положення
 10. ДСТУ IEC/ISO 31010:2013 керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику
 11. ДСТУ ISO 31000:2018 Менеджмент ризиків. Принципи та настанови
 12. ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013 Настанова з розрахунку та проєктування захисту від шуму сільбищних територій.
 13. Методика розрахунку концентрацій в атмосферному повітрі шкідливих речовин, що містяться у викидах підприємств (рос.), затверджена Головою Державного комітету СРСР по гідрометеорології та контролю природного середовища 04.08.86.
 14. Методичні рекомендації "Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря", затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 13.04.2007 №184.
 15. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства, затверджені наказом Міністерства енергетики і захисту довкілля України від 02.03.2020 № 136
 16. Методичні рекомендації із забезпечення ефективного відведення поверхневих вод, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України 23.12.2010 №470
 17. Методичні рекомендації щодо розроблення схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, затверджені наказом Державного агентства земельних ресурсів України 02.10.2013 №395
-

Рекомендовані методики розрахунку викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а також перелік нормативно-методичної документації, яка використовується при обґрунтуванні обсягів викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (у доповнення до додатку 4)

1. ГKD 34.02.305-2002 Выбросы загрязняющих веществ в атмосферу от энергетических установок. Методка определения. 2002.
2. Збірник методик розрахунку вмісту забруднюючих речовин у викидах від неорганізованих джерел забруднення атмосфери. Донецьк, УкрНТЕК, 2000.
3. Збірник показників емісії (питомих викидів) забруднюючих речовин в атмосферне повітря різними виробництвами (тт.1-3). Український науковий центр технічної екології. Донецьк, 2004 р.
4. Методика расчёта выбросов вредных веществ карьеров с учетом нестационарности их технологических процессов. Кривой Рог, НИИБТГ, 1989 р.
5. ОНД-86. Методика расчёта концентраций в атмосферном воздухе вредных веществ, содержащихся в выбросах предприятий. Ленинград: Гидрометеиздат, 1987.
6. РД 52.04.52-85. Методические указания. Регулирование выбросов при неблагоприятных метеорологических условиях. Новосибирск: Изд. Зап.Сиб-РВЦ, 1986.
7. Сборник методик по расчёту выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Ленинград, Гидрометеиздат, 1986.
8. Типова методика визначення питомих викидів від виробництв по галузях промисловості. Основні положення, затверджено заступником Міністра екології та природних ресурсів України М.Стеценко 25.12.2000 р. Доступ: <https://zakon.rada.gov.ua/>
9. ЕМЕП/ЕЕА Air Pollutant Emission Inventory Guidebook (Керівництво по інвентаризації атмосферних викидів (CORINAIR)/ 2019. Доступ за пошуком на веб-сайті: <https://www.eea.europa.eu/>

Також для цілей здійснення ОВД допускається використання інших опублікованих методик розрахунків викидів, з посиланням на публікацію.

Нормативно-правові акти, рекомендовані до застосування при розрахунках (обґрунтуванні) обсягів викидів забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (у доповнення до додатку 5)

1. Методичні рекомендації щодо оформлення дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для суб'єктів господарювання з урахуванням технологічних нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, затверджені наказом Мінприроди № 407 від 17.09.2010р.
2. Нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, затверджені наказом Мінприроди від 27.06.2006р. №309, зареєстровано в Мін'юсті 1.07.2006р. за № 912/12786
3. Перелік речовин, які входять до „твердих речовин” та „вуглеводнів” і за викиди яких справляється збір, затверджений наказом Мінекоресурсів України від 14.03.2002р. № 104, зареєстровано в Міністерстві юстиції 1.04.2002р. за № 322/6610
4. Перелік типів устаткування, для яких розробляються нормативи граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, затверджений наказом Мінекоресурсів України від 16.08.2004р. № 317, зареєстровано в Міністерстві юстиції 6.09.2004р. за №1102/9701

5. Порядок ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13.12.2001р. №1655
6. Порядок розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2001р. №1780
7. Правила технічної експлуатації установок очистки газу, затверджені наказом Мінприроди від 06.02.2009р. №52, зареєстровано в Міністерстві юстиції 13.04.2009 р. за № 327/16343
8. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих від коксових печей, затверджені наказом Мінприроди України від 29.09.2009р. № 507, зареєстровано в Міністерстві юстиції 15.10.2009 за №965/16981
9. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із котелень, що працюють на лушпинні соняшнику, затверджені наказом Мінприроди України від 13.10.2009р. №540, зареєстровано в Міністерстві юстиції 04.11.2009 за №1023/17039
10. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із устаткування (установок) для виготовлення скла, включаючи скловолокно з плавильною потужністю, яка перевищує 20 тонн на добу, затверджено наказом Мінприроди України від 19.01.2012р. №18, зареєстровано в Міністерстві юстиції 03.02.2012 за №174/20487
11. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря із устаткування (установок) для плавки феросплавів, з плавильною потужністю, що перевищує 20 тон на день, затверджені наказом Мінприроди України від 21.12.2012р. №670, зареєстровано в Міністерстві юстиції 02.01.2013 за №12/22544
12. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин від устаткування (установки) для випалювання та агломерації металевої руди (включаючи сульфідну руду), затверджені наказом Мінприроди України від 21.12.2012р. №671, зареєстровано в Міністерстві юстиції 02.01.2013 за №3/22535.
13. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із теплосилових установок, номінальна теплова потужність яких перевищує 50 МВт, затверджені наказом Мінприроди від 22.10.2008р. № 541, зареєстровано у Мінюсті 17.11.2008 за №1110/15801
14. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва вапна в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день, або в інших печах, виробнича потужність яких перевищує 50 тонн на день, затверджені наказом Мінприроди України від 01.07.2015р. №260, зареєстровано в Міністерстві юстиції 22.07.2015 за №878/27323
15. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва сталі (первинна та вторинна плавка), продуктивністю, яка перевищує 2,5 тонни на годину (установки газокисневого рафінування сталі), затверджені наказом Мінприроди України від 01.07.2015р. № 261, зареєстровано в Міністерстві юстиції 22.07.2015 за № 876/27321
16. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва сталі (первинна та вторинна плавка), включаючи безперервний розлив, продуктивність, якого перевищує 2,5 тонни на годину (кисневих конвекторів), затверджені наказом Мінприроди України від 01.07.2015р. №262, зареєстровано в Міністерстві юстиції 22.07.2015 за № 875/27320.
17. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва нормального електрокорунду в дугових трифазних руднотермічних печах при плавленні на випуск, затверджені наказом Мінприроди України від 05.10.2009р. №524, зареєстровано в Міністерстві юстиції 26.10.2009 за №982/16998
18. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва цементного клінкеру в обертових випалювальних печах, виробнича потужність яких перевищує 500 тон на день, затверджені наказом Мінприроди України від 20.01.2009р. №23, зареєстровано в Міністерстві юстиції 09.02.2009 за №120/16136

19. Технологічні нормативи допустимих викидів забруднюючих речовин із устаткування (установок) для виробництва чавуну, продуктивність якого перевищує 2,5 тонн на годину, затверджені наказом Мінприроди України від 25.12.2015р. №504, зареєстровано в Міністерстві юстиції 16.01.2016 за №75/28205.

Додаток

до Заг.
складан
розділу

Рекомендована послідовність при визначенні обсягу досліджень та рівня деталізації інформації в оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття

